

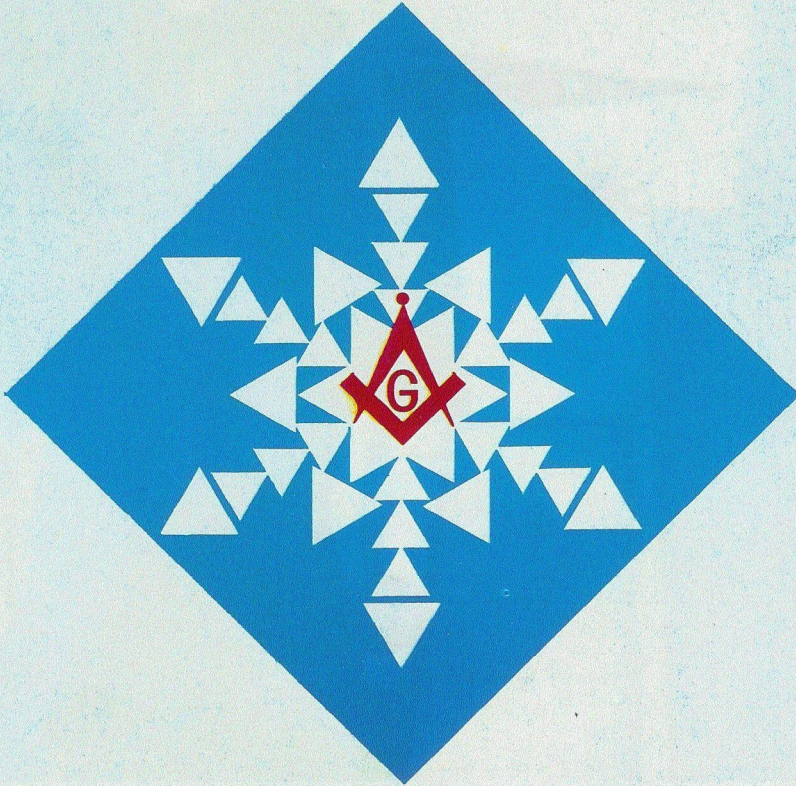
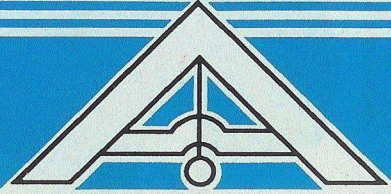
TESVİYE

MASONLAR İÇİN AYLIK DERGİ

YIL: 1

NİSAN 1993

SAYI: 6

HKEMBL 1993.106
YAKACIK LO.

KARŞIYAKA MA.:

BÜLENT ÇETİNOR

TESVİYE

HÜR VE KABUL EDİLMİŞ MASONLAR BÜYÜK LOCASININ AYLIK DERGİSİDİR

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına
İmtiyaz sahibi : **Suha AKSOY**

Yazı İşlerini fiilen idare eden : **Celil LAYIKTEZ**

NURUZİYA SOKAĞI 21, BEYOĞLU - İSTANBUL TEL.: 249 24 51
DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.
ÜYELERE MAHSUSTUR. PARA İLE SATILMAZ

CİLT : 1

SAYI : 6

NİSAN 1993

İÇİNDEKİLER

2. Tesviye'den.....	Celil LAYIKTEZ
3. 106 No.lu Yakacık Locası.....	Can ARPAÇ
5. Her Hafta Bir Sohbet (Hayrullah Örs).....	Abdi İPEKÇİ
15. Eski Mason Dergilerinden.....	Suha UMUR
17. Amerikan Masonluğunda Masonik Yan Kuruluşlar.....	Tamer AYAN
20. Dış Temaslar için Kılavuz VI
Malezya, Singapur ve Tailand.....	Celil LAYIKTEZ
22. Dul Kesesi Hakkında.....	Suha UMUR
23. « İç Kapak » Karşıyaka Lokalizmi.....	Üner BİRKAN
25. Şarap mı, Su Mu?.....	Celil LAYIKTEZ
26. Merak Ettikleriniz.....	Tesviye
27. Masonların Dünyasında Bir Gezinti.....	Tesviye

KAPAK RESMİ

106 No.lu Yakacık Muh. L.'sının Amblemi

TESVİYE'DEN

Sevgili Kardeşlerim,

— Bosna Hersek İnsanlığa Davet kampanyasına kardeşlerimizin çok büyük bir kısmı gönüllü olarak katılmışlardır. Bu konuda toplanan bağış toplamının 178.000.000 TL'yi bulduğunu iftiharla söyleyebiliriz.

— BAĞIŞ DUYURU'su sistem olarak şimdiden verimli çalışmaya başlamıştır, katkıda bulunan kardeşlerimize teşekkür ederiz.

— Önümüzdeki ders yılı başında 50 öğrenciye, gazete ilânları ile çağrı yapılarak burs verilmesi kararlaştırılmıştır.

— Teras Kafeteryamız kardeşlerimizle eş ve dostlarının hizmetine açılmıştır.

— Bağış Duyuru'su, Burs programı ve Teras Kafeterya hakkındaki Bü. Sekreterlik levhaları derginizin "Yurt İçinden Haberler" kısmında verilmiştir.

— Dergimizin ilk yazısını 106 No.lu YAKACIK Locasının açılışı ile ilgili Bü. Üs. En Muh. Can ARPAÇ K.in konuşması oluşturuyor.

— Geçen sayımızın önsözünde belirttiğimiz gibi, dergimizin ikinci yazısını Ön. Bü. Üstatlardan En Muh. Hayrullah Örs'ün Abdi İpekçi ile yapmış olduğu söyleşiyi veriyoruz.

— Yurt dışında yaşadığı için localara devam edemeyen ve bu nedenle gayri muntazam olan, ancak 29 Mayıs 1993 günü Almanya'da tahsis töreni yapılacak TÜRKAY Locasında kurucu üye olmak isteyen Osman TORFİLLİ K. intizama dönmek üzere Bü. Sekreterliğimize başvurmuştu. Ağır hastalığı nedeniyle seyahat edemeyen ve ısrarla Mason olarak ölmek istediğini vurgulayan TORFİLLİ K.i Bü. Üs. En Muh. Can Arpaç K. özel yetkisini kullanarak intizama döndürdü. Ancak, ne yazık ki, haber kendisine tebliğ edildikten birkaç gün sonra, TORFİLLİ Kardeşimizi Ebedi Meşrike uğurladık.

— 5. sayımızın kapağına RESNE Locasının harf inkılâbından önceki ve sonraki mühürlerini basmıştık. 78 sayılı Mimar Sinan Dergimizde, Suha UMUR imzalı araştırma yazısında, Resne Locasının kuruluşu ile ilgili bilgilerin verildiğine ve Locanın henüz Mısır Obediyansına bağlı iken kullandığı ilk mühürün baskısının gösterildiğine ilgili kardeşlerimin dikkatini çekerim.

— Resne Locası ile ilgili aynı yazının sonunda Arşiv numarası S.O. 10.1977 gözükmektedir. Bazı kardeşlerimiz bu harf ve sayıların anlamını merak ettiler. 11 No.lu Müsavat Locası üyelerinden Sadettin Ozil K., arşivimizde bulunan eski harflerle yazılı önemli evrağı latin harfleriyle yeniden yazmış ve her zamanki mütevazı haliyle, altlarına adı ve soyadının baş harflerini, yanlarına da günün tarihini kaydetmişti. Sadettin Ozil Kardeşimizin anısı daima kalbimizde yaşayacaktır.

Celil LAYIKTEZ

106 No.lu

YAKACIK LOCASI

Anadolu yakasında çalışması planlanan ilk ve öncü Yakacık Locasının 17 Şubat 1993 tarihindeki açılış merasiminde büyük bir kardeş topluluğu hazır bulunmuş ve Bü. Üs. En Muh. Can Arpaç kardeş onurlandırmıştır.

Merasim, Ülkü L. görevlileriyle birlikte Bü. Sek. P. Muh. Oryal Güventürk, Bü. Hat. P. Muh. Reşit Ata ve Bü. Sek. Yard. P. Muh. Celil Layıktez kardeşler tarafından yönetilmiştir.

İstanbul Vadisi'ndeki 14 locanın 35 kardeşinin bir araya gelerek kurdukları Yakacık L.sının açılışında, Bü. Üs. En Muh. Can Arpaç kardeşimizin anlamı taşıyan ve yol gösteren mesajını siz kardeşlerimize kutlama ve başarı dileklerimizle birlikte sunuyoruz.

TESVİYE

Üs. Muh. ve Sevgili Kardeşlerim,

Bizim açımızdan Yakacık, düne kadar İstanbul'un Anadolu yakasında, Aydos dağının güney yamacına takılmış güzel bir kolye, suyuyla, havasıyla, ayazmasıyla, kağıt kebabıyla ünlü bir mesire yeri idi. Yirmi yılı aşkın bir süreden beri, yaşlanınca gider orada kardeş kardeş oturup, anılarımızı paylaşırsınız diye de gönüllerimize girdi ve düşlerimizi süsledi. Çeşitli zorluklar nedeniyle düşüncelerimizi gerçeğe dönüştürmek ise, bugüne dek mümkün olmadı. Buna rağmen, bir avuç kardeşimizin bıkmadan, usanmadan yaptığı çalışmalar; umutlarımızı canlı tutmamızı ve amacımıza doğru yönelmemizi sağladı. Şimdi bu kardeşlerimiz Yakacık adlı bir loca kurmakla, hem Masonluğun yayılması açısından, hem de Yakacık idealimizi gerçekleştirmeye doğru olumlu bir adım atıyorlar. Yarına dönük çabalarını localarının bijusunda ve mühründe Pek Muh. Bülent Çetinor Kardeşimizin çizdiği bir kar kristali ile sembolize ederek, bundan sonra nasıl çalışacaklarını da bizlere Mason diliyle anlatmaya çalışıyorlar.

Diyorlar ki: "Kar kristalleri Mühr-ü Süleyman gibi 6 köşelidir. Locamızın mührü de öyledir. Ve bu benzerlik, hepimizin şartlar ne olursa olsun Masonik prensiplerden sapmayacağımızın delilidir. Öte yandan, kar kristallerinin ana yapısı aynı uzunlukta üç doğrunun tam ortalarından, aynı noktada eşit açılarla kesişmelerinden veya daha kısa bir tanımlamayla eşit boyda, eşit açılı üç pergelin başbaşa vermelerinden oluşur. Bu pergellerin güçlü kolları arasında doğrulardan, gönyelerden, üçgenlerden dantel gibi işlenmiş bir güzellik saklıdır. Yakacık Locamızda Üstad-ı Muhteremler ve Nazırlar tıpkı kar kristallerindeki pergeller gibi; başbaşa, akıl akıla, omuz omuza verip masonluğa gönül veren Kardeşlerimizi, kolları arasında bir dantel gibi birleştirerek kar beyazı bir dünyanın gerçekleştirmesine çalışacaklardır. Ve bu zorlu çalışmaları sırasında, Masonluk ışığını ka-

ranlık köşelere taşımak için en güçlü ışın yansıtıcılarından biri olan kar tanelerinden, daha doğrusu Yakacık Locası kardeşlerinden yararlanacaklardır. Yakacık Locası kardeşleri ise, bembeyaz örtüsüyle toprağı ve ekini dondurucu ayazdan koruyan, mikropları kıran, pisliği bastırıp yok etmeye çalışan ve eriyip giderken, bile yeni tohumlara can veren kar taneleri gibi, önce kendilerini en mükemmel birer insan kristaline dönüştürmeye çalışacaklar, sonra da kar tanelerinin en fırtınalı havalarda bile birbirlerine çarpmadan, birbirlerini ezmeden yeryüzüne inişleri ve iner inmez görevlerini tamamlamak üzere, birbirleriyle kucaklaşıp, kenetlenmeleri gibi, Masonluk ışığı etrafında toplanarak, bu ışığı Yakacık'tan tüm insanlara yansıtmaya çalışacaklardır.

Hür ve Kabul Edilmiş Türk Masonları ve şahsım adına Yakacık'lı Kardeşlerimizi kutlar, bitimsiz çalışmalarını için başarılar dilerim.

17.02.1993
Can ARPAÇ

her hafta bir sohbet

hazırlayan: ABDİ İPEKÇİ

Ön. Bül. üstatlardan En Müd. Hayrullah Örs'ün Abdi İpekçi ile 1972 yılında yapmış olduğu söyleşiyi yayınlıyoruz.

HAYRULLAH ÖRS

Hayrullah Örs, Türk Yükseltme Cemiyeti'nin Başkanı, yani Türk Masonlarının "Büyük Üstad"ıdır. 1901'de İstanbul'da doğmuş, öğretmen okulunu bitirmiş Almanya'da Köln ve Bonn pedagoji akademilerinde okumuştur. Yurda dönüşünde Gazi Eğitim Enstitüsünde Resim-İş bölümünü açmıştır. Daha sonra Milli Eğitim Bakanlığında ilköğretim Şube müdürlüğü Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu müdürlüğü, İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü gibi görevlerde bulunmuştur. Emekli olmadan önce son hizmeti Topkapı Müzesi Müdürlüğüdür. Evli ve iki çocuk babası olan Örs Fransızca ve Almanca bilir ve çevirileri vardır.

İPEKÇİ — Masonluk öteden beri üzerinde çok tartışılan, dedikodulara yol açan bir konu... Herkes bu hususta değişik bilgilere sahip. Masonluk konusunu bize açıklar mısınız?

ÖRS — Abdi Bey, bu dedikodular deyimini Türkiye için kullanabiliriz. Bugün meselâ Amerika, Almanya'da, İsveç'te böyle bir dedikodu mevzuu-bahs değil. İsveç'te zaten bir anane olarak Kral, İsveç Büyük Locasının büyük üstadıdır. İsveçliler aristokrasiye meraklı oldukları için daima Kralı büyük üstad seçerler.

İPEKÇİ — Büyük üstad dediniz, bu başkan mı oluyor?

ÖRS — Efendim, bizde başkana, büyük üstad denir. Bu aslında "usta"dır. Mason'luk ortaçağda kurulmuş olan yapı işçilerinin, bugünün deyişiyle sendikasıdır. Lonca'ların zamanla şekil değiştirmesinden doğmuştur.

İPEKÇİ — Nerede başlamıştır?

ÖRS — Başlangıç olarak, bizim operatif masonlar dediğimiz, yapı işçilerini alırsak, Şark'ta başlamıştır. Bunlar evvelâ esnafı çırak -kalfa- usta diye üç zümreye ayırırlar ve geçişler bir imtihan şeklinde biraz dinî, biraz mistik törenlerle yapılırdı.

**ÖNCE DOĞUDA
SONRA HAÇLI
SEFERİYLE BATIYA**

İPEKÇİ — Şark derken hangi ülkeleri kastediyorsunuz?

ÖRS — Bilhassa Irak. Sonra bizim Ahî teşkilâtının da ondan doğduğu ve Avrupa'ya da Haçlı Seferlerinden geçtiği anlaşıyor. Çünkü o kadar benzerlikleri var ki, bu tesadüfi olmaz. Avru-

pa'daki bütün mason deyimlerinde bir yapı şantiyesi özelliği var. Bizimki o şekilde gelişmemiş, onun için Avrupa'dan tekrar bize intikal etmiştir. Meselâ bir Gotik Katedral kuruluyor. Bilhassa Gotikler zamanında faaliyete başlamış Loncalar. Bu Katedral için birçok yerden işçi gelecektir. Çünkü bir yerin işçisi, Katedral yapmaya yetmez. Halbuki eski devirlerde Loncalar, sadece bir şehre bağlıydı. Meselâ, kuyumcular başka yerde kuyumculuk yapamazdı. Bu konuda bir tek sanat müstesna idi: Yapıcılar. Bunlar taş yontucuları, kalfaları ve sürveyanları ile bir Lonca teşkil ediyorlardı. Bunun adı "Loca"dır. O devirlerde birbirlerini tanımak için bugünkü gibi ellerinde diploma yahut herhangi bir vesika, fotoğraflı belge, mahalle muhtarı kağıdı olmadığı için, birbirlerini birtakım işaretlerle tanırdı. Bir yerin kalfası başka yere gittiği zaman kendisini kolayca tanıtabilirdi. Bu gelenek Almanya'da son zamana kadar sürmüştü. 17. asrın ikinci yarısında sanırım İngilizler kullup hayatını çok severlerdi. Duvarcı vesaire olmadıkları halde bu localara şimdiki deyimle fahri üye, yahut şeref üyesi olarak girmişler ve toplanmaya başlamışlardı. Buralarda pek üstün meseleleri konuştuklarını sanmam, vakit geçirmek için olsa gerek... Ama seremonileri devam etmiştir. Bunlara centilmen Masonlar diyorlar, hakiki duvarcılar, yapıcılar değildirler. Bunların adedi çoğalıyor.

İPEKÇİ — Bu safhasında mahiyetini, karakterini değiştirmiş oluyor mu?

ÖRS — Karakterini şöyle değiştiriyor: O zamana kadar maddi olan şeyler sembolik anlam alıyor. Meselâ

Gönye doğruluğun sembolü oluyor. Bütün kullanılan deyimler ve aletler masonlukta sembolik anlamlar aldığı için, buna "sembolik masonluk" da deniyor.

YAPI İŞÇİLERİNDEN ÖRNEK ALINMIŞ FAKAT ÇOK DEĞİŞMİŞ

İPEKÇİ — Değişiklik yalnız sembolik anlamda mı?

ÖRS — Zihniyette de oluyor. İngiliz düşünürleri, meselâ Kralî Cemiyet üyelerinin bir kısmı bu localara giriyorlar ve insanlık ideallerinin prensiplerini koyuyorlar. Bu arada 14. Lui, Protestanlara gösterilen toleransı kaldırıyor ve katolikliği hakim kılıyor. Protestanların bir kısmı İngiltere'ye gidiyor. Bunlar içinde meselâ meşhur bir alim var: Desagulier. O da Mason oluyor. Bunların basit duvarcı sembolizması içinde o devre göre, üstün fikirleri tartışıyorlar. Diyorlar ki, insan hürdür. İkincisi, insan herhangi bir dine, bir millete mensup olmakla insanlık camiasından çıkmaz. İnsanlar bu farklarını muhafaza etmekle beraber, pekala dost olabilirler. Üçüncüsü şu: bir devlet lâzımdır. Binaenaleyh masonluk, devletin kanunlarına itaat etmeye mecburdur. Ne doğrudan doğruya, ne de kendi teşkilâtını vasıta ederek, herhangi bir hükümet aleyhine harekete girmeyecektir. Bunun bir kanunnamesi var; o devirde yapılmış. Bu mecburî bir şey değil. Fakat bunu tatbik etmeyen, bunu kabul etmeyen Mason Localarına düzensiz masonluk denir. Bu yasa 1723'de neşredilmişti.

İPEKÇİ — Gizli değildir yani?

ÖRS — Hayır. Bunların hiçbiri gizli değil. Bu bir gizli dernek değildir. Sadece kapalı bir dernektir. Bütün bu söylediklerimi ansiklopedilerde bulabilirsiniz. Bizim ansiklopediler maalesef kendiliklerinden mutlaka bir şey katıyorlar -Larus'da bulabilirsiniz Bu kanuna biz eski mükellefiyetler, yahut eski yükümlülükler diyoruz. Bunun başında mason, Allah'a inanır, kaidesi konuyor. Allah'a hristiyanların inandığı gibi teslisle üçlüyle inananlar, Müslümanların inandığı gibi tek, eşi ve benzeri olmayan Allah olarak inanılabilir. Budistler gibi inanılabilir. Bunun şekli üzerinde masonluk ne münakaşa eder, ne de şu şekilde düşüneceksin, der. Tam münkir olanları almayacaksınız, diyor. Buna da sebep, böyle insanların topluma lâzım olan şeyleri de inkâr etmesi endişesidir. Doğru veya yanlış. Kardeşler kurdukları birtakım müesseselerle toplumun faydasına çalışır. Meselâ Kızılhaç -ki ilk defa bunu ortaya atan adam Dunant, masondu- bu, Kızılhaç'ı masonluk kurdu, demek değildir. Ama bir mason yaptı. Meselâ Dunant gibi, Türkiye'de Kızılay'ın kurulması işinde üyelerin kısmı azamisi masondur. İlk kuruluşunda, uzun zaman onun başında bulunanlardan Besim Ömer Paşa, Türkiye masonlarının büyük üstadı idi. Bu şekilde faydaları çok büyük olmuştur masonluğun. Görünür fayda olarak daha ne yaptılar? Birçok şeyleri de sayabilirim. Ama sayamadığım birçok şeyler de vardır. Bir misalini söyleyeyim size. Churchill ile Attlee'nin aynı locada, aynı sırada oturmaları, belki İngilizlerin birbirleri ile öldüresiye mücadele etmelerine engel olan şeylerden biridir, diyebiliriz.

İPEKÇİ — İkisi de mason muydu?

ÖRS — İkisi de mason'du.

İPEKÇİ — Efendim, tarihi gelişmesini anlatıyordunuz. İngiltere'den çıkıp Kıt'a Avrupası'na geçtiğinden söz etmiştiniz. Türkiye'ye nasıl ve ne zaman gelmiştir?

ÖRS — Ben vesikaya dayanmayı seven adamım. Hikâyeler çok. Bir tanesine göre, Ahmet III. zamanında sefaretle giden Yirmisekiz Çelebi'nin mason olarak döndüğü söylenir. Bunun hakkında birşey bilmiyoruz. İkinci bir rivayet var: Kont de Boneval'in -Kumbaracı Ahmet Paşa- mason olduğu. Fakat o devirde Fransa'da masonluk pek parlak değil. Fransa'ya masonluk geçtikten sonra herkes aklına göre bir sistem kurdu. Hattâ bunlar için de büyük dolandırıcılar vardı. Meşhur Kazanova da masondur. Hattâ hatıralarında geçer, kadın locaları bile açmışlar. Birşey daha söyleyeyim; muntazam masonlukta kadın locaları yastaktır.

İPEKÇİ — Neden?

ÖRS — Bunu hanımlar da sorar herkese. Şu cevabı veriyorum; bir dülgere loncasında marangoz loncasında eskiden kadın bulunmazdı.

İPEKÇİ — Ama bu devirde kadınlar çalışıyor.

ÖRS — Masonluk bir taraftan kendini ileriye tamamen açmıştır. Meselâ masonluk XVIII. yüzyıldan beri tamamen lâiktir. Masonluk bütün dinlere kapısını açmıştır ve kimsenin

dinine taarruz etmez. Masonluk demokratiktir. Herşey seçimlidir. Bir veya iki sene için seçilenin yerine ertesi sene başka birisi seçilebilir. Bütün localarda da böyledir. Falan şu soydandır, bu soydandır yahut şu zengindir, bu zengindir gibi şeylere bakılmaz. Bütün bunlara rağmen, bir muhafazakâr tarafı olduğunu da kabul edelim. Belki yaşaması bunun sayesinde.

KADINDAN DÜLGER OLMAZ Kİ...

İPEKÇİ — Yalnız burada üstüste oturmayan bir durum var Hayrullah Bey. Bir yanda ne din, ne siyasi, ne düşünce, ne de insanların durumu bakımından hiçbir ayırım yapmıyor. Ama cinsiyet konusunda kesin ve katı bir ayırım yapıyor. Bu, başlangıçta işte erkekler marangozdu, dülgardı. Kadınlar değildi...

ÖRS — Hayır, yalnız o izahlarla da değil. O devrin münevver hanımları da bugünkü hanımlar değildi. Onlar meselâ Molière'in meşhur "Bilgiç Kadınlar"ı gibi idiler. Birkaç tane var meşhur o devrin şair hanımları ama. O devrin kadın seviyesi neydi, yakın zamana kadar neydi?

İPEKÇİ — Evet, şimdi Türkiye'deki gelişmeye gelelim Hayrullah Bey.

ÖRS — Elimizdeki vesikaya göre; 1760-70'lere doğru İstanbul'da bir Loca açılmış. Rivayete göre 1738'de de açılmış olduğu söylenen bir Loca var, fakat döküman yok. 18. asrın ikinci yarısında ise, İstanbul'da, İzmir'de, Ha-

lep'te, İskenderun'da kesin olarak bilinen Localar var. Loca açmak için bir büyük Locadan müsaade almak lâzımdır. Kendisinin Büyük Locası yoksa, yabancı memleketten patent almaları lâzımdır. Fransa'ya bağlı olanlardan "Terakki" diyeceğimiz bir "Progrès" Locası vardır. Oraya 1873 senesinin sonbaharında Namık Kemal'in girmiş olduğunu okuyoruz, vesikası var. Zaten fotokopileriyle bunları neşretmek istiyoruz. Bir müddet sonra da, Sultan Murat aynı Locaya giriyor. Bu konuda türlü rivayetler var. Hikâyenin aslı şu: Sultan Murat mason olmak istemiş. Kethüdası Seyit Bey mason. Çok ileri fikirli bir adam. Çok zor durumda kalmış. Reddetse bir türlü, kabul etse Sultan Aziz'in hışmına uğramak ihtimali var. Onun için Kadıköy'de bir evde tamamen entim, 12 kişilik bir grup tarafından merasim yapılmış. Ertesi sene onun da bulunduğu bir toplantıda kardeşi Nurettin efendi, sonra Kemalettin efendi de mason olmuştur. O devirde yani Sultan Aziz devrinde masonluğa girenler çok. Paşalar var. O devirdeki matriküller elimizde. Böylece Abdülhamid'e kadar geliyor. Abdülhamid, masonlukla uğraşmıyor, masonlarla uğraşıyor. Bunun da saiki, Sultan Murad'ın tekrar tahta geçirilmesidir. Çünkü akıllı olduğu tevsik edilecek olursa, iş bozulacak. Masonlar aleyhine Türkiye'de ilk defa yaygın neşriyat yapılması bu devirdedir. Dinsizlik masalını nerden ele aldılar? İşin enteresanı o.. Başka şeyler bulabilirlerdi. Meselâ, zatı şahaneye suikast yapacaklar, falan filan derlerdi. Halbuki mason münkir değildir, dinlere hürmetlidir. Yalnız müessese olarak dinle meşgul olmaz. Bir ahlâk cemiyetidir.

Bizim içimizde mü'minler, bugün de var, dün de vardı. Mü'min olan kardeşlerimiz çok. Şunu söyleyeyim, iki tane Şeyhülislâm hiç tereddütsüz mason olmuştur. Musa Kâzım Efendi ile Hayri Efendi. Bunların kayıtları var. Üçüncü büyük ve gerçekten üstadlarımızdan biri, Müderris Mahmut Esat efendidir. Defteri Hakani Nazırı. Ben 1926'da mason oldum. O devirde bizim aramızda ilmiye sınıfı dediğimiz, yani din adamları, yahut din ülemasından birçok insanlar vardı. Sultan Murat'ın girmiş olduğu ve Progrés Locasında, iki tane de kadı var. Bir tanesi Rodos'tadır. İsimleri ile künyeleri kayıtlı. Sultan Hamid devrinde yine birçok masonlar var. Meselâ Emrullah efendi. Bizde dalgınlığı ile tanınır. Emrullah efendi gerçekten büyük bir adam. Kendi başına, Muhit ül- Maarif adında bir ansiklopedi yazmak istemiş. Fakat bir tek fasikülünü çıkarabilmiş, ama o da bugün iftihar edilecek kadar güzeldir. Sonra Sadrazam Hakkı Paşa, Müşir Deli Fuat Paşa, hattâ hattâ Plevne Müdafii Osman Paşa... Bütün Avrupa ansiklopedilerinde onun adı geçer. Hürriyetin ilânına kadar bu böyle geliyor. Hürriyetin ilânında eskiden kurulmuş, yabancı localara bağlı olan üç loca, bir milli büyük loca kurmak istiyor. Hakikaten bir memleketin kendi büyük locası olması lâzımdır. Yabancı kuruluşların gelip de bir memlekete loca açmaları hoş bir şey değildir. Böylece Sadrazam Talât Paşa, "Maşrık-ı Azâm-ı Osmanî" adıyla kurulan büyük locanın başına geçmişti. Sonra Süleyman Faik Paşa üstad olmuştur. Faik Paşa daha sonra birinci savaşta şehit düşmüştür. Bu loca 1935'e kadar muntazam masonlukça tanınmayan bir büyük loca olarak

"Maşrık-ı Azâm-ı Osmanî" olarak devam etmiştir. Tanınmamış olmasının sebebi, kuruluşunun kendi başına buyruk oluşudur. Üç muntazam locanın bir büyük loca kurması lâzımdır. Bunlar ise tepeden inme, aşağı yukarı Sadrazam emriyle kurulduğu için tanınmıyordu. 1935'deki kapanışı hakkında birçok hikâyeler vardır. O zaman bütün derneklerin kapandığını hatırlamak lâzımdır. O devrin gerekli görülen prensibi bu idi. O devirde, bütün dernekler kapanmıştır Türkiye'de. Halkevleri, Halk Partisi var, hepsi buraya girsin, denmiştir. Bakın, Ana Çizgileri ile Türkiye'de Masonluk Tarihi diye bir kitap var. İçişleri Bakanı Şükür Kaya bu mesele üzerinde o zaman, "Türk masonları kendi ideallerinin hükümetin esas programında dahil olduğunu görerek kendi teşkilâtlarını kendileri feshetmişlerdir. Hükümetin bu iş üzerinde hiçbir teşebbüs ve alâkası yoktur" demiştir. Bu iş, o sırada Avrupa'ya aksediyor. Masonlar da "Biz kendimiz kapattık" diye ilân ediyorlar. Kapatma, haddizatında devlet tarafından bir kapatma değil; elbette ki tavsiye ile; siz bunu kapatın. Zaten bütün hepsi kapanıyor, diyerek; 1948 senesinde yeniden açıldı. Zaten devletin bir emri ne de bir mahkeme kararı vardı.

İPEKÇİ — 1935 ile 1948 arasında hiçbir faaliyet olmadı mı?

ÖRS — Hiçbir faaliyet olmadı.

İPEKÇİ — Atatürk'ün bu konudaki görüşleri bilinir mi?

ÖRS — Müsbettir. Atatürk'ün

Mason prensipleriyle bağdaşmayacak tarafı yok. En yakınları bunların içerisinde. Meselâ Şükrü Kaya, meselâ Hariciye Vekili Tevfik Rüştü Aras. Daha birçoklarını sayabiliriz. Bazılarının aileleri açıklanmasını istemez. Yani öyle bir hale geldik ki, iftihar edilecek bir müessesenin başkanı olduğum halde, bakın ne olur ne olmaz diye isim vermekten kaçınıyorum. Masonluk nerde vardır, nerde yoktur? Evvelâ Masonluk demirperde gerisindeki memleketlerde yoktur.

İPEKÇİ — Neden yoktur orada?

ÖRS — Masonluk diktatörlükle aynı zamanda yaşayamaz. Bir diktatör rejim, hür fikre, kendinin kontrol edemediği birşeyin yaşamasına tahammül edemez. Demirperde gerisindeki durum daha ayrı. Onlar bizi nedense burjuva enternasyonalisi olarak telâkki ediyorlar. Lenin'in de sözleri var: "Masonlukla mücadele edilmelidir" diye. Meselâ Tito: Bir Yugoslav işçisi Masonluğun sembolü olan iki sütunu yıkıyor şeklinde pul çıkarmıştır. İspanya'da masonluk yoktur. Çünkü İspanya hem diktatörlük, hem de katolik diktatörlüktür. Portekizde de yoktur. Portekiz ve İspanya'da masonlar 19. yüzyılın sonlarında işkenceye uğramışlardır. Arap memleketlerinde Nâsır kendisinin büyük üstad yapılmasını emir buyurmuş ve yaptırmış. Sonra da kapamıştır. Bizim bildiğimiz Mısır'da çok eski bir mason geleneği vardır. Geri kalan memleketlerin hepsinde vardır mason teşkilatı.

İPEKÇİ — Uluslararası bir burjuva teşkilâtı olduğu iddiası ne derece doğru?

ÖRS — Uluslararası bir irtibatı yok ki, burjuva teşkilâtı olsun. Masonluk, üyelerini mutlaka belirli bir kültür seviyesine çıkmış olan insanlardan alır. Servet seviyesi demiyorum, kültür seviyesi diyorum. Niçin işçi almıyorsunuz diyorlar. İşçinin de kendi teşkilâtı var. Onun da sendikası var, şu var bu var. Oraya da girebilir. Bunun kuruluşu bu.

İPEKÇİ — İşçilere kapalı mı yani? Prensip olarak?

ÖRS — Kapalı değil. Ama gelmez. Kültür seviyesi o çizgiye gelmiş olan bir işçi, pekâlâ girer. Amerika'da gayet çok işçi de var. Bizde işçi adından korkuyor, yoksa istese gelir. Bize kim gelemez? Biz tahkikat yapıyoruz. Evvelâ biri talip oluyor. İstiyor girmeyi. Ona masonluğun ne olduğu anlatılıyor. Ondan sonra hakkında locada gizli bir oylama yapılıyor.

İPEKÇİ — Oylama...

ÖRS — Evet. Ondan sonra 3 kişi tahkik ediyor. Bu üç kişinin tahkikatının sonunda loca binalarında da resmi

MASONLUĞUN ÖZELLİĞİ

Din ve politika konuları üzerinde tartışılmaz. Çünkü her dine karşı hürmet edilir. ● Hürriyetçidir. Bu yüzden diktatörlükle yönetilen ülkelerde mason locaları kurulmaz. Mesela demirperde de İspanya'da, Portekiz'de mason locası yoktur ● Kadınlar mason localarına giremez. ● Servet ve kültür ayırımı yapılmaz. ● Siyonizmle hiç bir ilgisi yoktur masonlukta kral ve kapıcı aynı seviyede kardeşler.

asılıyor, tahkikatından sonra bu tahkikat evrakı okunuyor, yeniden bir gizli oylamaya gidiliyor. Eğer gizli oylamada belirli bir sayıdan çok siyah oy çıkarsa red ediliyor. Yani ben istesem de herhangi bir insana vaad edemem "Seni buraya alırım" diye.

İPEKÇİ — Bu tahkikatta nelere...

ÖRS — Ahlâki durumu nedir? Muhitinde tanınış şekli. Mahkûm olmuş mudur, müflis midir, şu mudur, bu mudur? Evet, bir insanı, insan olarak ölçerler. Başka bir şey değil.

İPEKÇİ — Efendim, bir de girişte gizil yapılan merasimler var.

ÖRS — Gizli değil.

İPEKÇİ — Bu nedir ve neye lüzum duyulur?

ÖRS — Bu tarihi bir şeydir. Belki 14. asırdan kalma. O da değişmiştir. Bundan bile mâna çıkartıyorlar. Girdiği zaman üzerinde para ve kıymetli şey, maden diyoruz, bizde bunlar bulundurulmaz. Onları kendisi bir torbaya koyar. Bunun manası şudur: Aslında insanı insan yapan üzerindeki o paralar ve kıymetli şeyler değildir. İnsan çıplak ve eşit olarak doğar. Bazı tarikatlar tam soyarak sokuyorlarmış. Onlar gibi yaptığımız sanılmasın. Yoksullara yardım isteriz biz o sırada. Yardım kesesi dolaşır, çünkü bizim her toplantımızın sonunda bir kese dolaşır, herkes elini sokar o keseye. O keseye para atar.

İPEKÇİ — Alan olmaz mı?

ÖRS — Olur. Olabilir. Alabilir, çünkü onun hakkıdır. Eğer o gün ihti-

yacı varsa o keseden kendi ihtiyacı kadarını alır. En sonunda o kese üstada verilir. Para ile bazı localar çocuk okuturlar, bazı locaların bir hastanede yatakları vardır, kimi vakit o anda bir kardeşin herhangi bir kimse için yardım isteği yerine getirilir. Bu doğrudan doğruya yardımdır.

İPEKÇİ — Yalnız kendi üyelerine değil mi?

ÖRS — Hayır, hayır, hayır. Bu yardım kendi üyelerine değildir. Zaten umumiyet itibarıyla kendi üyeleri bu yardıma muhtaç değildirler. Fakat bizim içimizden de eğer birisi düşkün olursa ki, ben geçende bir anket yaptım, bugün hiç kimsemiz yok. Böyle bizim tarafımızdan bakılmaya muhtaç. Hani kendi kendilerine yardım ederler, filan bu değil. Öyle locamız var ki, bir okulu himaye etmiştir. Zaman zaman ben İstanbul Maarif Müdürlüğüm zamanında bir loca en fakir okullardan birini göster, dediler bana. O okulun senelerce bütün ihtiyacını temin ettiler. O okul da bilmiyordu, nereden geldiğini bunun.

İPEKÇİ — Yani şu halde yardımlaşma ilkesi kendi üyeleri arasında değil, daha çok dışarıya dönük.

ÖRS — Dışarıya daima.

İPEKÇİ — Yalnız ben efendim, birçok hikâyeler dinledim. Meselâ, bir Mason, bir yabancı memlekete gittiğinde orada o belli işaretlerden birisiyle kendisini tanıttığında karşısındaki adamın başkalarına göstermediği yardımlardan yararlanmış. Buna dair birçok hikâyeler duydum.

ÖRS — Şimdi bakın, başkalarına

göstermediği yardım demeyelim. Fakat bu mümkün. Şu: Bize de gelen olur, ama işaretlerle falan değil, umumiyet itibarıyla hüviyet varakasıyla. Ona biz, yabancı bir memleketten gelen bir kardeşe yapılan ilgiyi gösteririz. Bir otelde oda bulma, yahut "ben gezmek istiyorum, bana yardım eder misiniz?" Eğer boş zamanımız varsa, biz onu gezdiririz. Yani böyle, bundan ibarettir bu. Ama çok mustar vaziyete düşerse, meselâ, olmuştur, size bir misâl söyleyeyim: bizim bir kardeşimiz Almanya'da, Münih'te buradan kanserli olarak gitti eşiyile beraber ve öldü. İsmi veremeyeyim, çok zor vaziyette kalmıştı eşi. Çünkü Türkiye'den para bulmak, cenazeyi Türkiye'ye nakletmek, şu bu. Oradaki bir loca hemen her şeyi yaptı kendisi için. Eşine de para verdiler. Tarih boyunca ta bilmem ne zaman olmuş şey bugün söylenmez. Falan zamanda şu yapıldı diye. Ama buna mukabil eskiden de çok iftihar edeceğim şeyler var. Meselâ İngilizlerle Amerikalılar, Amerika'nın İstiklâl Harbi sırasında döğüştükleri zaman, yanlarında asker locaları var. Loca çadırları var. Halen de İngilizlerin de, Amerikalıların da hattâ Fransızların da militer locaları vardır.

İPEKÇİ — Yalnız askerlere mahsus mu?

ÖRS — Yalnız askerlere. Çünkü onlar yer değiştiriyorlar. Gittikleri yere giremezler. Onun için bu şekilde localar vardır. Bunlardan birinin çadırı ötekinin eline düştüğü zaman, muharebenin tavsadığı zamanda, bir beyaz bayrakla işaret ederek, gelip aranan masonlarını öbür tarafa teslim etmişlerdir. Bu hatır hoşluğunu yapmışlar

ama, yine de kıyasıya dövüşmüşlerdir.

İPEKÇİ — Efendim, başından beri verdiğiniz izahattan şu sonuç çıkıyor. Yani Mason kuruluşu daha çok bir sosyal kulüp...

ÖRS — Öyledir, bir nevi ahlâki ve sosyal...

İPEKÇİ — Yalnız bu ihtiyacı karşılamak için mi kurulmuştur ve yalnız bu ihtiyacı mı karşılamaktadır? Bunun dışında bir maksadı yok mudur?

ÖRS — Loca'daki üyeler yarınki toplum insanların yapı taşlarının sembolleridir. Bunlar bir araya gelerek bir ideal dünya mâbedi kurulacaktır. Bu mâbed içinde insanlar dövüşmeyecekler. O insanlar birbirlerini yemeyecekler, o insanlar senin baban, falandı, binaenaleyh sen artık bizim aramıza giremeyeceksin, demeyecekler falan, filan... Böyle bir idealimiz var. Ama bu ideal tamamen eğitimle ve zamanla olacak bir şey olarak düşünülür. Hiçbir zaman bunu zorlamakla yapma yoluna gitmek akıllarından geçmez masonların. Evet, hikâye bu.

İPEKÇİ — Şimdi efendim buna dair duyulan şüpheler ve tartışmalara konu olan hususlar var. Müsaade ederseniz onlara da değinmek istiyorum. Birisi gizlilik yahut kapalılıktan doğuyor. Bu bahsettiğiniz ideale varmak için veyahut o ideal için çalışmak üzere kurulacak cemiyet, neden yalnız gizli yahut kapalı bir teşkilat olarak düşünülüyor?

ÖRS — Şimdi başından alalım. Bugünden misâl almayalım; evvelâ isterseniz ilk kurulduğu zamanı alalım. O devirdeki aristokratlar malûm, bun-

lar için hattâ, mavi kanlı demişler. Kanlarının bile rengi başka. Aralarından halktan insanlar; burjuva da var. Ötekiler zaten böyle bir toplumun içerisinde girecek seviyede değil henüz. Böyle bir topluluğun kapalı olmadığını farzetmeniz, meselâ bir locanın halktan bir başkanı var. Halbuki o locanın üyelerinin içerisinde kontlar var; İngiltere'de ise lordlar var, bilmem ne var, böyle bir şey açık olduğu takdirde bu müessese yaşar mı? İnsanlar zayıftır. Kapalı iken tahammül eder, öbür türlüne tahammül etmez. Size ben bir misâl söyleyeyim: İngiltere krallarından hangi Edvard'dır bilmiyorum, bir tanesi işte, 18. asrın sonlarına doğru İskoçya'nın bir büyük locası var. İskoçyalılar demişler ki, "biz kendimizin almadığımız insanı, büyük üstad olarak başımızda göremeyiz." İskoçyalıların malûm milli taassupları var. Ve kralı almak için seremonisini yapmışlar. O seremonide başkan postacı. İnisiye edilen de kral. Bu ideal toplum olmadan, insanlar arasında eşitlik olmadan bunu bir yerde kapalı olarak yapmaktan başka hiçbir çare yoktur. Umum Müdür Bey, orada Umum Müdür Bey değildir. Orada falan kardeşler. Bu kapalılık bunun yaşamasını temin etmiştir. Kapalı olmasaydı yaşamazdı. Zaten başka türlü izah edemeyiz ki...

İPEKÇİ — Kapalılık, yani bir ihtiyacın gereğidir.

ÖRS — Evet. Ve bu açılmaz.

İSLAMA AYKIRI
YÖNÜ YOK...

İPEKÇİ — İslâmiyete aykırı bir kuruluş olduğu?

ÖRS — Hiçbir tarafı yoktur. Bir

tek şeye aykırı sayıyorlar: Cihad'a aykırı sayıyorlar. Ama Cihad da İslâmiyetin ilk devrinin bir zarureti olmuştur. Bugün için kimse cihad-ı fisebilillah tabiatıyla Allah emri olarak, kendi dininden olmayanlara karşı mücadeleyi istemez.

İPEKÇİ — Siyonizmin bir vasıtası haline gelmiş midir?

ÖRS — Hiç alışverişi yoktur. Sebebi de şu: Siyonizm yeni bir şeydir. Bilindiği gibi siyonizmin kuruluşu 19. yüzyılın uyanma devrinde Yahudiler bir vatan kurmak istemişlerdir. Bunların, hattâ ben size biraz itiraf gibi olacak ama, başlangıçta Yahudi almasıdır İngiltere'de. Nerde siyonizm?

İPEKÇİ — Başlangıçta siyonist olarak kurulmuş olması mümkün değildir açıklamanıza göre. Fakat bugün siyonizmin bir vasıtası haline gelmiş midir?

ÖRS — Olamaz. Çünkü siyonizmin zaten ideali tahakkuk etmiştir. Siyonizm bir siyon'da Kudüs'te bir vatan kurmak değil midir? Onların mason localarına ne ihtiyacı var? Ayrıca onların Bene Berit kuruluşları diye bir teşkilâtı varmış. Bu şekilde yani bize benzer bir şey değil. Onlar ayrı bir milli gaye takip ediyorlar. Biz milli bir gaye takip etmiyoruz. Bizim gayemiz insanî.

İPEKÇİ — Evet, şimdi değinmek istediğim hususa gelmiş oldunuz böylelikle. Yani, milli bir gaye takip etmek milliyetçilik şuuruna karşı bir durum yaratmıyor mu? Bu yolda yapılan suçlamalara karşı ne diyorsunuz?

ÖRS — Her loca millîdir. Evvelha kendi milletine hürmet edecektir.

Meselâ bakın size ben bir şey göndereyim bu şeyle alâkalı. Belki merakla da okursunuz. Fransa'da bir loca, Fransa'nın en büyük Katolik hâtibini, Papaz Père Riquet'yi davet ettiler. Üstad, Père Riquet ile bir konuşma yaptı, evvelâ takdim ederken loca'ya, o konuşma ve Père Riquet'nin konuşması da vardır. Diyor ki orada, biz diyor, şöyle düşünüyoruz muhterem peder: "Dünyayı mesut etmeye çalışmadan evvel ilk iş, kendi vatanını mesut etmeye çalışmaktır. Ancak o takdirde dünyanın saadeti için insan uğraşabilir." Bizim anladığımız manada, masonluğun umumî prensiplerinde ma-

son evvelâ kendi memleketine bağlıdır. Kendi memleketine bağlılık, başka memlekete de mutlaka düşman olmayı icab ettirmez. Haddizatında insanlar arasında bir bağ vardır. İnsanlar arasındaki bu bağ, hayatın gidişi yüzünden körleşmiş vaziyettedir. İnsanlar birbirlerini yakından tanısalar bu bağ yeniden kurulabiliyor. Öyle şeyler oluyor ki, insan bu insandan bunu nasıl duyuyorum, diye şaşıyor. Basit bir insandan o kadar üstün, o kadar yüksek insanî bir söz duyuyorsunuz ki... Demek ki, o insanda o münde-miş, o var.

İPEKÇİ — Çok teşekkür ederim.

* * *

OCAK-ŞUBAT 1993 İÇİNDE, B.L. KİTAPLIĞI'NA GELEN YENİ KİTAPLAR

Kardeşlik 92
Kabala, Perle EPSTEIN
Piramit Yılığ 92
The Origins of Freemasonry, David STEVENSON
Masonic Musical Manuel
Mozart and The Masons, H.C. Robbins LANDON
12 Eylül Adaleti, Uğur MUMCU
Çıkmaz Sokak, Uğur MUMCU
Bir Uzun Yürüyüş, Uğur MUMCU
"Söz Meclisten İçeri...", Uğur MUMCU
Liberal Çiftlik, Uğur MUMCU
Devrimci ve Demokrat, Uğur MUMCU
Gazi Paşa'ya Suikast, Uğur MUMCU
Kürt-İslâm Ayaklanması 1919-1925, Uğur MUMCU
Büyüklerimiz, Uğur MUMCU
Aybar ile Söyleşi, Uğur MUMCU
Silah Kaçakçılığı ve Terör, Uğur MUMCU
40'ların Cadı Kazanı, Uğur MUMCU
Papa - Mafya - Ağca, Uğur MUMCU
Terörsüz Özgürlük, Uğur MUMCU
Sakıncalı Piyade, Uğur MUMCU
Tarikat Siyaset Ticaret, Uğur MUMCU
Tüfek İcad Oldu..., Uğur MUMCU
Suçlular ve Güçlüler, Uğur MUMCU

ESKİ MASON DERGİLERİNDEN

Suha UMUR

BÜYÜK ŞARK DERGİSİ, Sayı 4-5, Şubat-Mart 1932

DİKKAT ÇEKEN BİR HÂDİSE

Tekris esnasında hariciye yazdırılan "Vasiyetname"deki suallerin birisi eskiden şöyle idi: "Halik'e (Yaradan, Allah) karşı vazifeniz nedir?" 1932 yılında, Vasiyetnamedeki bu sual "Nefsinize karşı vazifeleriniz nelerdir?" şeklinde değiştirildi. Muhiddin Celâl (DURU) K., Vefâ Muh. Locasında "Yeni Vasiyetname Şekline Dair..." adı altında ve kendi dediğine göre "Hilkat Nazariyesi" konusunda bir konuşma yapmıştır. Büyük Şark Mecmuasının 4-5. sayısında yayınlanan bu uzunca konuşmadan, dikkati çeken hadiseyi aktarıyorum:

Hasbihâlimin mevzuu "Hilkat Nazariyesi"dir. Bana bu mevzuu ilham eden hadise de, içimize alacağımız Yabancı'nın daha ilk adında eline tutuşturduğumuz ve "Vasiyetname" adını verdiğimiz vesikadaki, "Hâlîka karşı olan vazifeniz nedir?" sorusunun son günlerde Büyük Maşrık tarafından kaldırılması, onun yerine "Nefsinize karşı vazifeleriniz nelerdir?" sorusunun konulması oldu. Acaba Büyük Maşrık bunca yıllık o eski sorguyu ne diye kaldırdı?

... bu çok hassas bir sualdir. Kardeşlerim hatırlarlar ki, Muhterem Mahfelimizde niyabeten tekrisi icra edilen bir Biraderimiz bu suale karşı: "Benden bir vazife isteyecek bir Hâlîk tarımıyorum!" cevabını yazmıştı. İmtihanları esnasında hep gayrete geldik, kendisini sıkıştırdık. "Evet, benim kâinata hüküm fermanı (hükmeden) olduğuna kanaat ettiğim Kudret-i fâtıra (Yaratıcı kudret, Allah) insanlarla görüşüp konuşmaz, kullarından seçtiği vekiller vasıtasıyla bana yazılı kanunlar, kitaplar göndermez; benden vazife değil, yaptıklarından hiç bir şey beklemez. İnsanların vazifeleri ancak nefislerine ve birbirlerine karşıdır." Bu izahat üzerine hepimiz gayrete geldik, bu çok yüksek mefkûreli biraderimizi Kiliseye kurban etmekten kurtarmak için çok uğraşıldı ve nihayet nur-u ziyaya kavuşabildi.

TÜRK MASON DERGİSİ, Sayı 4, Ekim 1951

Türk Mason Dergisinin Ekim 1951 tarihli sayısında "Bir Eski ve Rahmetli Masondan Güzel bir Hatıra" başlığı altında Yusuf Cemal Molla adındaki bir kardeşimizden bahsetmekte ve bir şiirini yayınlamaktadır. Bu yazıdan ve şiirden bazı parçalar aşağıdadır. Dergide bu kardeşimizin bir fotoğrafı da var; sakallı, sarıklı pek yaşlı olmayan bir molla.

Yusuf Cemal Molla, 1867 senesinde İstanbul'da doğmuştur. Medine kadısı Mehmet Şükrü Efendi'nin oğludur. Tahsiline iptidâi ve rüşdî mekteplerinde ve cami derslerine devam etmek suretiyle başlamıştır. Mekteb-i hukuka girerek diploma almıştır. Mektepten çıktından sonra mahkeme-i teftiş-i evkaf mürafaa kitabetine tayin olunmuştur. Lazkiye, Antalya, Amasya ve Tekirdağ Ceza Riyasetlerinde bulunduktan sonra İstanbul Barosuna kaydolunarak dava vekilliği yapmıştır. 1905'te siyasi bazı sebeplerden dolayı Sivas'a sü-

rlmş, daha sonra Gümüşhane Ceza Riyasetine, bir müddet sonra da terfian Elazığ Vilyeti bidyet mdde-i umumliğine tayin edilmiştir. Meşrutiyetin ilnunda İştanbul'a gelmiş ve tekrar avukatlığa başlamıştır.

Yusuf Cemal Molla Kardeşimizin en çok sevdiği "mütalaa" idi. Musikiyi, şiiri, edebi-yatı da severdi. şiirlerini neşretmeye heves etmedi. Münasebet düştükçe bazı dostlarına okur ve isterlerse yazar verirdi.

Kardeşimize bu vesile ile Sni-i Azam'dan rahmet ve gufran dileriz.

Mezheb  İmanım

Bni-i bnyn-ı insniyet öz nvnımız
Himmeti lemşumul bir kütledir ihvnımız
Zulm  istibddı yıkmaktır şiar  şnımız
Emreder Tevrtımız, İncilimiz, Furkanımız,
Def'i şer nef'i beşerdir mezheb  imanımız.

.....
Fakr  servet, din  milliyet cidali etmeyiz.
Hizb  fırka ihtilfatında gayret gütmeyiz,
Hrs ve ml-i siyasiye peşinde gitmeyiz.
Kimseyi ağraz-ı şaşsı uğrunda incitmeyiz,
Def'i şer nef'i beşerdir mezheb- imanımız.

Franmasonluktur meli cye şehrh-i keml
Kasdı, tmim etmedir halka nezahat hüsn  hl
Umde-i mlimiz sıtk u fazilettir Ceml,
Acizne gösterir şu nazm ı pejmürde mel
Def'i şer nef'i beşerdir mezheb  inaminiz.

Yusuf Cemal Molla

Açıklaması:

Asıl unvanımız, sağlam insanlık binaları yapmaktır,
Gayretleri cihanı saran yoldaşlarımız bir kütledir,
Almet ve nmz, zulmü ve istibddı yıkmaktır,
Tevrt'ımız, İncil'imiz, Kur'an'ımız şunu emreder:
Mezhep ve imanımız, kötülüğü yok etmek, insanlığa faydalı olmaktır.

Fakirlik, zenginlik, din, milliyet kavgası yapmayız,
Taraftarlık ve parti anlaşmazlıklarına karışmayız.
Hrs ve siyasi emeller peşinde gitmeyiz,
Kimseyi şaşsi maksatlar uğruna incitmeyiz,
Mezhep ve imanımız, kötülüğü yok etmek, insanlığa faydalı olmaktır.

Franmasonluk, doğru ve açık yolu bulmanın manasıdır,
Maksadı halka temizliği, paklığı, davranış güzelliğini yaymaktır.
Cemal, emellerimizin prensibi doğruluk ve fazilettir.
şu dağınık nazmın manası acizane şunu gösterir,
Mezhep ve imanımız, kötülüğü yok etmek, insanlığa faydalı olmaktır.

1) O tarihlerde, Tekris töreni esnasında, sütunlarda oturan kardeşler, daha gözleri bağlı iken, hariciye istedikleri sualleri sorarak kendisini imtihan ederler, sonra, alınan ce-vaplara göre tekrise devam edip etmeme hususu oylanırdı. Bu usul 1970'lerde kaldırıldı.

Amerikan Masonluğunda MASONİK YAN KURULUŞLAR

Tamer AYAN

Düzenli Masonluk sistemlerinin, Masonik Yan Kuruluşlara tutum ve davranışı, görüş ve eylem olarak, farklıdır. Bu temel ayrılık, doğal olarak, çatıya ve örgütlenmeye de yansır. Düzenli Masonluk içindeki iki ana görüşten, biri gelenekçi İngiliz Masonluğuna, diğeri Amerikan Masonluğuna aittir. Masonik Yan Kuruluşları iyi anlayabilmek için, köken ve yayılım olarak en çok geliştikleri, Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'ndeki konumlarını ve bu druma Amerikan Masonluk Sistemi'nin veya Amerikan Riti'nin özelliklerini incelemek gerekir.

ABD'nde, spekülative Masonluğun kökleri, İngiltere, İskoçya, İrlanda ve Fransa tarafından atılmıştır. ABD'nde Operatif Masonluk mirası yoktur. Masonluğun ömrü ikiyüz yıllı sınırlıdır. Buna rağmen, Masonik gelişmeler, siyasal, sosyal ve ekonomik atılımlara paralel olarak, hızlı ve yaygın olmuştur. Bunun sayısal kanıtı, dünyadaki Büyük Localardan yarısının, 33 bin Locadan 16 bininin, 6 milyon Masondan 4 milyonunun ABD'nde olmasıdır. Masonluğun toplumdaki yeri, saygınlığı, popüleritesi ve diğer çekici sosyal nitelikleri, Avrupa'ya oranla, ABD'nde daha belirgindir.

ABD'ne ithal edilen Masonik yasalar, töreler, gelenekler ve görenekler, Amerikan toplumunun süzgecinden geçerek, yeniden yapılanmıştır. İngiliz Masonluğuna, Eski York Ritinin eklenmesiyle, önce Yeni York Riti veya Amerikan Riti türetilmiştir. Daha sonra yapılan revizyonla Amerikan Masonluk Sistemi kurulmuştur. Bu sistem, Amerikan ulusunun etnik heterojen yapısı ve eğilimleri nedeniyle, eyaletlerde az çok farklı gelişmiştir. ABD'nde, Amerikan Masonluk Sisteminin yanında, Masonluğun bütün form ve kurumları vardır. ABD çok çeşitli rit ve örgütün olduğu ve fiilen çalıştığı dünyanın tek ülkesidir. Örnek olarak, Amerikan Masonluk Sistemi ve çok yaygın Eski ve Kabul Edilmiş Skoç Riti'nin dışında; 40 kadar Masonik Yan Kuruluş, 15 kadar ulusal Masonik Kulüp, 15 kadar kadın, kız ve erkek çocuk örgütü, ABD'nde Masonluğun gelişimini ve toplumla bütünleşmesini gösteren somut kanıtlardır. Amerikan Masonluğu, özellikle ailesel ve sosyal yönlerden çok yönlü, üretken, toplumla içiçe, renkli ve reklam yönü etkin bir sistemdir.

Amerikalılar, Masonluğun oluşturduğu Kardeşlik Zinciri'nin, sadece evin erkeği'ni değil; ailenin, kadın ve kızlar dahil, tüm bireylerini kapsadığı görüşündedir. Amerikan Masonluğunda, Masonik ilke ve erdemlerden evin erkeği'nin dışındaki bireylerin de yararlanmasının, toplum yaşamına ve Masonik etkinliğe yardımcı yeni güçler kazandıracığı görüşü ve uygulaması egemendir. Masonluğun özgün bir yaşam şekli ve felsefesi olduğu görüşünden hareketle, Masonik ilke ve erdemlerin aile bireyleri aracılığı ile topluma aktarılması ve yansıtılması benimsenmiştir. Bu nedenle, sadece evin erkeği'nin devam

edebildiği Masonik kurumlar dışında, aile bireylerinin de yararlanacağı Masonik Yan Kuruluşlar oluşturulmuştur.

Düzenli Masonluğun önemli bir landmarkı olarak, kadınların Mason olması ve Loca toplantılarına katılması **yasaktır**. Bu düzenlilik kuralı, bütün Amerikan Masonluğu için geçerlidir. Kadınların Masonik sırları ve misterleri öğrenmesi istenemez ve beklene-
mez.

Ancak, yasaklama, Masonların aile bireylerinin Masonik öğretilerin içerdiği törel il-
kelerden ve toplumsal erdemlerden yararlanmaması ve birlikte paylaşmaması anlamında
değildir. Ailenin babasının yararlandığı Masonik ülkünün ahlâkî ve sosyal yansımaları-
nın ailenin diğer bireylerine de organize bir yöntemle dağılması ve onlardan da toplumun
çeşitli katmanlarına değişik doz ve biçimlerde aktarılması aslında Masonluğun hedefidir.
İnşası hedeflenen **Ülkü Mabedi**, sadece Masonlar için değil, tüm insanlığın barış ve mut-
luluğuna yöneliktir. Böyle bir yüce amacın soyuttan somuta çıkması da ancak bilinçli bir
örgütlenme ile olanaklıdır. Masonik Yan Kuruluşlar, bu mekanizmayı ailenin tüm birey-
lerinin görev alabileceği **geniş tabanlı katılımcı yelpaze** yöntemiyle işletmek için kurul-
muştur.

Amerikalıların psikosozal yapılarından kaynaklanan, topluca bir arada olmak, der-
nekleşmek ve örgütlenmek için gösterdikleri olağanüstü istek ve ilgileri Masonik Yan Ku-
ruluşlara gelişme olanağını sağlamıştır. Bu kuruluşlar için, ABD'nin kuruluşundan, Ba-
ğimsizlik Savaşlarına, Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarına doğru, gitgide gelişen, aile, ulus
ve din kavramları, verimli bir ortam oluşturmuştur. Çünkü, Masonik Yan Kuruluşlarda,
dinsel ve ulusal lejandlar ağır basmakta, yurtseverlik ve kahramanlığa büyük değer veri-
lerek; istenilen toplum düzenine uygun bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu ta-
sarı, ulusal ölçekten evrensel düzeye yayıldığında, **düzenlilik** ilkesine uymak koşuluyla,
Masonluğun genel yapısına ve inşasına uğraştığı **Ülkü Mabedi** felsefesine uygundur.

ABD'nde, bir bölümü ulusal diğer bölümü uluslararası nitelikte, irili ufaklı, birçok
Masonik Yan Kuruluş vardır. Bazılarının çok kalabalık ve son derece aktif olmasına kar-
şın, diğerleri yerel ve küçük örgütlerdir. Masonik Yan Kuruluşların sayısının bu kadar çok
olması, ABD'nin kendine özgü **eyalet sistemi** ile doğrudan ilgilidir. Birçok eyalet, Mason-
luğu en azından biçimsel olarak farklı uyguladıklarından; Masonik Yan Kuruluşları da,
amaç ve ilkeler açısından olmasa bile, uygulama ve etkinlikleri açısından farklı çatışmaya
varan ölçüde rekabetler olan, birçoğu Masonik Yan Kuruluş ortaya çıkmıştır. Her eyaletinde
ayrı Büyük Loca olan bir ülkede, bu kadar çok Masonik Yan Kuruluş olması doğal karşı-
lanmalıdır.

Masonik Yan Kuruluşlardan bazıları ulusal hatta uluslararası düzeyde etkin olma-
rının yanında; üstlendiği toplumsal aktiviteleri, eğitim hizmetlerini, gençler için potansi-
yel üye kaynağı olma görevini başarıyla sürdürmekte ve Masonluğa büyük güç ve bilinç-
lendirilmiş ortam sağlamaktadır.

Bu çok sayıdaki Masonik Yan Kuruluş, erkek ve kadınların bir arada üye olabildikleri
karma, sadece kadınlar için, sadece genç kızlar için, sadece genç erkekler için örgütler ol-
mak üzere aşağıdaki gibi sınıflanabilir.

Erkek Çocuklar İçin Masonik Yan Kuruluşlar: **DeMolay Örgütü (Order of DeMolay)**

Kız Çocuklar İçin Masonik Yan Kuruluşlar:

Eyüb'ün Kızları Uluslararası Örgütü (International Order of Job's Daughter)
Kızlar Gökkuşağı Örgütü (Order of Rainbow for Girls)
Doğu Yıldızı Kızları (Daughters of the Eastern Star)
Gerçek Mutluluk Örgütü (Order of Beatitudes)
Jan Dark Örgütü (Order of Jeanne D'Arc)
Bethani Kızları (Daughters of Bethany)
Genç Yıldızlar Takımı Yıldızı (Constellation of Junior Stars)

Kadınlar İçin Masonik Yan Kuruluşlar:

Mason Eşleri ve Kızları Örgütü (Order of Mason Wife and Daughters)
Zelofehad Kızları (Daughters of Zelophehad)
Beytlehem Kızları (Daughters of Bethlehem)
Nil Kızları (Nile Daughters)
Doğu Şrayn Leydileri (Ladies Oriental Shrine)
Şaremkü Prensesleri Antik Mısır Örgütü (Antient Egyptian Order of Princesses of Sharemkhu)

Mukanna Kızları (Daughters of Mokanna)
Altın Zincir Örgütü (Order of Golden Chain)
Oziris Kızları (Daughters of Osiris)
Çöl Kızları (Daughters of Desert)
İzis Kızları (Daughters of Isis)

Karma Masonik Yan Kuruluşlar:

Haç ve Taç Örgütü (Order of Cross and Crown)
Dünya İyilik Sosyal Örgütü (Social Order of Beaucent of World)
Gerçek Akrabalık Örgütü (Order of True Kindred)
Kudüs Beyaz Şrayn Örgütü (Order of White Shrine of Jerusalem)
Amarant Örgütü (Order of Amaranth)
Doğu Yıldızı Örgütü (Order of Eastern Star)

Amacı Masonik erdemleri çok odaklı olarak, toplumun her düzeyine yaymak olan Masonik Yan Kuruluşlar, nitelik ve nicelik yönünden büyük ve olumlu bir tablo sunarlar. Bu tablonun değeri, Masonik Yan Kuruluşların üye sayıları ile bakıldığında çok daha iyi anlaşılır. Çünkü, Masonik Yan Kuruluşların toplam üye sayısı, Doğu Yıldızı 3.000.000, De-Molay 200.000, Beyaz Şrayn 200.000, Gökkuşağı 150.000, Eyübün Kızları 100.000, Amaranat 100.000, Nil Kızları 50.000, Gerçek Akrabalık 10.000 ve diğerleri 200.000 olmak üzere toplam 4 milyon gibi önemli bir sayısal etkinliğe ulaşmaktadır.

Bugün, dünyada pek çok Mason, düzenli Masonluğun yasası gereği, Masonluğa doğrudan katılma olanağı bulamayan Mason ailelerinin de törel ilkeler ve toplumsal erdemleri paylaşabilmesi ve topluma yansıtabilmesi açısından, Masonik Yan Kuruluşların önemli katalizör olduğuna inanmaktadır.

ASYA'DA ZİYARET

MALEZYA ve SİNGAPUR, TAILAND

PAKİSTAN, NEPAL, SRİ LANKA, HİNDİ ÇİNİ

Celil LAYIKTEZ

MALEZYA ve SİNGAPUR:

Eski İngiliz sömürgesi Malaya'nın parçaları olan Malezya ile Singapur'un masonik tarihini ayırmak mümkün değildir. Ülkede ilk loca 1809'da Penang'da, İngiltere'nin "Eskiler" Bü. Locası tarafından kuruldu. Singapur'da ise bilinen ilk loca 1845'de kuruldu, ancak bu localar hep kısa ömürlü oldular. 1875'de Penang'da kurulan 1555 No.lu Royal Prince of Wales Locası (İng.) ile 1003 No.lu Scotia (İsk.) Locası halen faaldir.

Doğu Adaları Bölge Büyük Locası'na (İng.) (District Grand Lodge of the Eastern Archipelago) bağlı Malezya'da 20 ve Singapur'da 8 loca bulunmaktadır.

Adresler: - Freemason's Hall, Coleman Street, Singapore 0617
- Masonic Hall, Jalan Pekeliling, Kuala Lumpur, Malaysia

Orta Doğu Bölge Büyük Locası'na (İsk.) (The District Grand Lodge of the Middle East) bağlı, Malezya'da 7, Singapur'da 2, Bangkok'da da 1 loca vardır.

Adres: Read Masonic Temple, Kuala Lumpur, Malaysia.

Ziyaret: Bir zamanlar Anglo-Sakson'ların çoğunlukta olduğu localarda, bugün çoğunluk Hindistan ve Çin kökenli kardeşlerdedir. Ziyaretçilerin kendi regalyalarını getirmeleri beklenir, elbise koyu renk olmalıdır, smoking de olabilir. Toplantılar 18.00-19.30 arasında başlar. Ziyaretçilerin erken gelerek kendilerini tanıtmaları gerekir. Çalışmaların sonunda kardeş sofrasında, locasına göre, İngiliz veya İskoç yöntemlerinde kadeh kaldırılır.

TAILAND:

Bu ülkede, yukarıda adresi verilen İskoç Bölge Bü. Locasına bağlı çalışan tek bir loca vardır: 1072 No.lu St. John Locası. Tek olmasına rağmen, 1981 yılında loca üyesi 235, görevli sayısı da 35 idi. Loca her ayın son çarşamba günü toplanır.

Adres: No.11 Soi Promong (Soi 39), Sukumvit Road - Bangkok.

PAKİSTAN:

Hindistan-Pakistan ayırımından önceki masonik tarihi Hindistan'la birdir. Askeri rejim nedeniyle 1980'de İskoçya Bölge Büyük Locasına bağlı 11 locanın tümü kapandı. Halen, Karaşi'de, İngiltere Bölge Büyük Locasına bağlı 14 locadan 5'i faaliyetlerini sürdürmektedir.

Adres: Freemasons Hall, Strachan Road, Karachi.

NEPAL:

Himalayaların bölgesindeki bu ülkede, Katmandu'da 1967 yılında 8194 No.lu bir İngiliz locası kurulmuştur. Loca her ayın ilk pazartesi günü toplanır. İs'ad töreni: Aralık ayında.

Adres: Hotel Shanker, Kingsway, Kathmandu - Nepal.

SRI LANKA (SEYLAN):

1796 yılında İngilizler Seylan adasını Hollandalıların elinden aldıklarında 3 Hollanda locası çalışmaktaydı. Hollanda'nın Napolyon döneminde Fransa tarafından işgal edildiğinde, bu localar Fransız Grand Orient'ına geçtiler. 1830'da her üç locanın üyelerinin çoğu İngilizdi ve 1838'de bunlardan biri İngiltere'den ikinci beratını alarak 454 No.lu St. John of Colombo ismini aldı. Diğer iki Hollanda locası zaman içinde kapandı. 1863'e kadar 9 İngiliz askeri locasının kurulduğu ülkede, 1861 ve 1868 yıllarında 2 İrlanda ve nihayet 1878'de de bir İskoç locası kuruldu. Günümüzde Sri Lanka'da 13 loca faaliyet göstermekte olup, üyeleri arasında Hindular, Müslümanlar, Sihler, Parsiler, Zerdüştiler ve Hristiyanlar bulunmaktadır.

Ziyaret saatleri ve Kıyafet: Locaların toplantı saati 18.00 veya 18.30'dur. Ziyaretçinin erken gelmesi gerekir. Kıyafet koyu elbise, beyaz gömlek ve siyah kravattır. İs'ad merasimlerinde smoking giymekle beraber, koyu elbiseli ziyaretçi kabul edilecektir. Ziyaretçi K. kendi regalyasını getirmelidir.

Çalışmalar ve Sofra: İngiliz Locaları Emulation ritüelini, İrlanda ve İskoçya locaları kendi ritüellerini uygulamaktadırlar. Loca kapanmadan Üs. Muh. ziyaretçilerle selam, kutlama ve iyi niyet konuşmaları teati eder. Sofrada ziyaretçinin şerefine kadeh kaldırılır ve mukabele etmesi beklenir.

Adres: Locaların çoğu Colombo ile Kandy'dedir.

Victoria Masonic Temple, Galle Face, Colombo 3,
Masonic Temple, Central Kandy.

HİNDİ ÇİNİ (Kamboçya, Laos ve Vietnam)

Hindi Çini Fransız müstemlekesi iken, Fransa Grand Orient'i Saigon'da 1868'de, Hayfong'da 1892'de ve Phnom Penh'de 1906'da localar kurdu. Fransızların yöreyi terk etmeleriyle bu localar kapandı. Güney Vietnam, Saigon'da Amerikan askerlerinin devam ettiği bir Filipin locası da bilinen nedenlerden kısa ömürlü olmuştur. 1992 yılında Grande Loge Nationale Française Saigon'da yeni bir locayı tahsis etmiştir.

DUL KESESİ HAKKINDA

Suha UMUR

Şimdi Localarda yeni bir âdet çıktı. Dul kesesine para atarken, Ebedî Maşrika intikal etmiş bir Kardeşin adını 'falanca kardeşin hatırasına' yahut 'falanca Kardeşin anısına' diyerek o Kardeşi anmak...

Eskiden böyle bir şey yapılmazdı. Dul kesesine para atarken Ebedî Maşrik'a intikal etmiş bir Kardeş anılmak isteniyorsa, sadece o Kardeşin adı söylenir, "anısına" filan denmezdi. Nitekim tersimata da Ebedî Maşrika intikal etmiş olan o Kardeşin ismi yazılır ve "falanca Kardeşin iştiraki ile" denirdi, "hatırası ile" denmezdi. O Kardeşin aramızda olduğu ve yardıma iştirak ettiği, yani, ölmediği, yaşadığı anlatılmak istenirdi.

Bu yeni usulü, herhalde ölülerle diriler birbirine karışmasın diye birisi icad etti, ilerisi geresi düşünülmeden

uygulanması yayıldı. Yeni gelenler de böyle öğrendiler. Çünkü, mazeret bildiren Kardeş de sadaka gönderdiyse "Dul Kesesi" dolaştırılırken onun da ismi söyleniyor, Sekreter Kardeş de tersimata "falanca falanca Kardeşin anıları, falanca falanca Kardeşin katkıları ile diye yazıyor. Kanaatimce bir Kardeş dul kesesi hissesini gönderdi ise ve bunu ille de ilân etmek lâzımsa, keseye para atarken değil, o Kardeşin mazeretini bildirirken söylemeli. Keseye herkes para atıyor, kimsenin ismi söylenip tersimata geçmiyor da, mazereti sebebiyle toplantıya katılmayıp sadakasını gönderenin ismi neden tersimata geçsin?

Hatırlamak istediğimiz Kardeşlerin her zaman aramızda olduklarını, yaşadıklarını ve yardıma katıldıklarını unutmayalım.

* * *

Başkan John F. Kennedy "Ülkem benim için ne yapabilir diye soracağıma, ben ülkem için ne yapabilirim diye sor" demişti. Bende sizlere Masonluk için ne yapabileceğinizi soruyorum.

W. Scott Stoner
Pennsylvania Büyük Locası Ön. Bü. Üs.

« İÇ KAPAK »

KARŞIYAKA LOKALİMİZ

Üner BİRKAN

43 No.lu Karşıyaka Muh... Lo...'nın kurulmasından ve çalışmalarına düzenle başlamasından sonra, kuruluş amaçları arasında yer alan, "Türkiye'nin ilk semt locasını oluşturma", bir başka deyişle, "Karşıyaka'da bir lokal edinme" konusunun çözüme ulaştırılmasına sıra geliyordu. Loca'nın kurucularından Gürkan Şenışık kardeşimizin, Karşıyaka 1738. Sokak (Fazılbeğ Asfaltı) üzerinde yapımına giriştiği bir apartmanın zemin katı ile zemin üzeri dairesini (toplam 360 metre kare) bu amaca tahsis etme kararı, çözümü umulanın çok ötesinde bir çabuklukla getirdi.

Karşıyaka Muh... Lo... üyelerinin dışında, öteki kardeş localardan ve vadilerden, değerli kardeşlerin de bağışları bunları eklenince, eserin ortaya çıkarılması için hiçbir engel kalmamış oldu. Büyük Görevliler Kurulu, 24.11.1990 tarihli toplantıda, "Karşıyaka tapusunda 22 pafta, 75 ada, a137 parselde kat irtifaklı bir bağımsız bölüme ait arsa payının usulü dairesinde satın alınması için İzmir şubesine yetki verilmesi"ni oybirliğiyle karara bağladı. İnşaat, başta Gürkan Şenışık ve Doğan Dirik kardeşlerin çabaları, Karşıyaka Muh... Lo... Üs... Muh...'i Güres Çarkoğlu ve Bü... Üs... Yardımcısı Bekir Tantürk kardeşlerin özverili, titiz yönetimleri altında, kısa süre içinde tamamlandı ve 1992-93 çalışma döneminin başında, çalışmalara hazır duruma getirildi. Yeni mabedimiz, 28 Kasım 1992 Cumartesi günü Bü... Üs... En Muh... Can Arpaç'ın yönettiği, Bü... Görevliler Kurulu'nun bir kısım üyeleriyle çok kalabalık bir kardeş topluluğunun katılmalarıyla zenginleşen bir törenle, "çalışmalara tahsis" edildi. Bü... Üs... En Muh... Can Arpaç kardeş, açılış günü özel deftere şunları yazıyordu:

"... Bizi ortak amacımıza doğru bir adım daha yaklaştırmak için bu akşam:

Karşıyaka'da yandı bir ışık,
Işığı yakanlar gerçeğe aşık,
Gel gör ki çevrede aklı karışık,
Kör karanlığı özleyenler var.

Aklınla yürürsen ışıktan yana,
Bâtılın gecesi erişmez sana,
Karşıyaka'daki aydın insana,
Güven duyup yolunu gözleyenler var

diyerek Evrenin Ulu Mimarı'ndan, bu yeni mabedimizin çatısı altında da, yolumuzu gözleyen insanların umutlarını gerçekleştirecek doğrultuda başarılı çalışmalar yapmamıza izin vermesini dilerim. Türk Masonluğu ve şahsım adına, bu tarihi ânın gerçekleşmesinde emeği geçen bütün kardeşlerime teşekkür ederim."

Karşıyaka lokalinin giriş kapısı, "1738. Sokak, No.8"deki apartman girişinden ayrı; 8/A kapı numarasını taşıyor. Giriş holünde genişçe bir vestiyer, bitişiğinde bütün teknik olanakları taşıyan bir mutfak, tuvaletler, yaklaşık 70 kişiyi içine alacak büyüklükte bir yemek salonu var. Bu salon, bir kapı ile arka bahçeye açılıyor. Bahçede, mevsim uygun olduğunda masalar konabilecek genişlikte, yeşilliklerle çevrili bir beton alan, kardeşlerimizin yararlanacakları bir otopark bulunuyor. Lokalin zemin kat merdiven boşluğu, katkıda bulunan değerli kardeşlerin ve kardeş locaların adları yazılı, parlak tuğlalar üzerindeki sarı madenden plaketterle, bir "Onur Tablosu" olarak düzenlenmiş. Kırmızı kumaş kaplı merdivenlerden çıktığınızda, üst katta, rahat bir bekleme olanağı sağlayan oturma salonu, kitaplık, ofis, düşünce odası yer alıyor. Küçük bir parviden geçerek, son derece iç açıcı, mavi/siyah renklerin egemen olduğu, yerleşme ve ışık düzeni yerli yerinde, 60 kardeşimizi rahatça içine alabilecek büyüklükte bir mabede giriyorsunuz.

Türkiye'nin (1948 yılındaki Uyanış'tan sonra) ilk semt locası olma onurunu taşıyan Karşıyaka Muh... Lo... kendisine Büyük Loca tarafından tahsis edilen bu küçük, sevimli lokaldeki mabette, bu çalışma dönemimizin başından beri, masonik çalışmalarını sürdürüyor. Evrenin Ulu Mimarı'ndan, bu yeni mabedimizin bütün Masonluk âlemi için hayırlı olmasını, Karşıyaka lokalini yeni "semt locaları"nın izlemesini bizlere nasip etmesini diliyoruz.

ARŞİVİMİZDEN

قائمی فداکاری فکر لہ عالمی بورسہ
حکیم !

Kapımızı fedakarlık fikri ile çalmıyorsan çekil

ŞARAP MI, SU MU ?

"Adam sen de, bana mı kalmış?.." ve PERİKLES

Celil LAYIKTEZ

Bir şarap ülkesinde, mahsul iyi olunca, köylüler Yılbaşında olağanüstü bir kutlama yapmayı kararlaştırmışlar. Muhtar, Yılbaşı gecesini, her köylünün kendi ürettiği en iyi şaraptan bir testiye doldurup köy meydanına kurulacak büyük bir fıçıya boşaltmasını, sonra da herkesin fıçının musluğundan bu ortak şaraptan alarak kutlamaya katılmasını önermiş.

Yılbaşı günü, muhtarın karısı muhtara: "Neden şarap getirelim ki, halk için yeterince özveride bulunuyorsun. Testimize su dolduralım. Şarap dolu bir fıçının içinde bir testi su kaybolur, hiç kimse de farkına varmaz" demiş.

O gece, köy bandosu eşliğinde köy meydanında merasim başlamış. İlk önce, muhtar testisiyle fıçıya yaklaşmış, günün mana ve ehemmiyetini anlatan ve çok alkışlanan konuşmasından sonra, testisini fıçıya boşaltmış. Peşinden, kuyruk olan köylüler de teker teker kendi testilerini fıçıya boşaltmışlar. Sonra, bando uygun neşeli bir müzik çalarken, muhtar kadehiyle fıçıya yaklaşmış, "Eğlence Başlasın" diye komut vermiş ve dramatik bir hareketle musluğu açmış. Ortalığı sessizlik kaplamış. Köylülerin şaşkın bakışları altında, kadehe berrak bir su akmış; böylece de, köylülerin her birinin "adam sen de, bana mı kalmış, benim katkımın ne önemi var" diyerekten fıçıya su boşalttıkları anlaşılmış.

Bakınız, yalnız kendi işleriyle meşgul olup, toplumda gördüğü yanlışları düzeltmeye çalışmayan, fikrini söylemeye korkan, oylamalara katılmayan kişiler için Perikles, M.Ö. 5. yy.da neler diyor:

"Aynı oy hakkına sahip insanlar yalnızca kendi çıkarlarını düşünürler. Bunların bir kısmı düşmanlarından öç almaktan, bir kısmı da maddi varlıklarını artırmaktan başka bir şey düşünmezler... ve toplum yararına hiç zaman ayırmazlar. Hiçbiri, ihmali nedeniyle başkalarına zarar verdiğini düşünmeyerek, gerekli uyarıları komşusunun yapmasını bekler. Ve herkes, özel olarak, aynı beklentilere sahip olduğundan, hep birlikte genel yararı kurban ettiklerini fark etmezler." *

"Aynı kişiler kendi işlerinin yanında politika ile de meşgul olabilirler; en basit esnaf dahi politika sorunlarını yeterince anlayabilir (ve sözleriyle bizleri uyarmalıdır). Politika-ya iştirak etmeyen, adam-sendeci kişi, topluma göre tembel değil, faydasız kişidir. Söz fiile zarar vermez, oysa, yeterli sözlerle bilgilenmeden fiiliyata geçmek zararlıdır." **

Kardeşlerim, bizler de vatandaş olarak yurttaşlık görevlerimizi yerine getirmek zorunluluğunda olduğumuz gibi, üstad mason olarak da, geleneklerimizi ve tüzüklerimizi her türlü yanlış uygulamaya karşı korumalıyız ve usulüne uygun tarzda uyarılarımızı yapmaktan çekinmemeliyiz.

* *Thukydides: Pelopones Harpleri, I-142*

** *Thukydides: Pelopones Harpleri, II-40*

MERAK ETTİKLERİNİZ:

AUDI, VIDE, TACE: İngiltere
Bü. Locasının sloganı. Anlamı:
Dinle, Gör, Süs.

URGAN BOYU: (Cable Tow):
Locasına "organ boyu" mesafede
bulunan mason, locasının
çalışmalarına katılmaya
mecburdu. Sembolik olan bu
mesafe genelde 3 kara mili olarak
kabul edilmekle beraber, bazı eski
mükellefiyetlerde bu mesafe
beşten elli mile kadar
tanımlanabilmektedir.

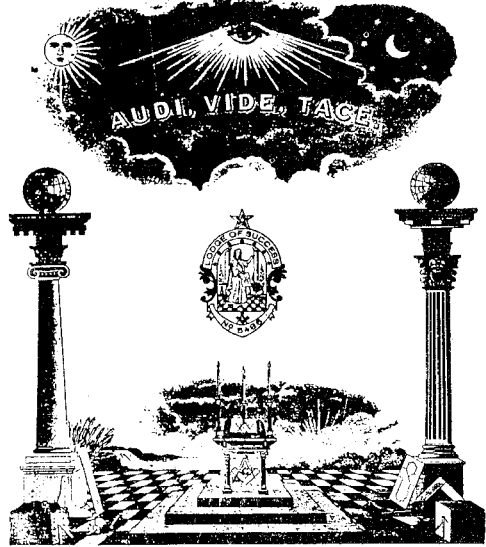
**YİRMİDÖRT BÖLÜMLÜ
CETVEL:** Bölümler günün
saatlerini ifade ederek fani
olduğumuzu, sınırlı yıllarla
yaşayacağımızı, bu yılların
günlere, günlerin de saatlere
bölündüğünü bizlere hatırlatır.

ASLAN PENÇESİ: Orta Çağ
operatif masonlarının bir tanınma
işareti olup Hiram efsanesinde
yerini almıştır. Hindistan'da aslan insanın Tanrısal Ruhunu, eski Mısır'da
Güneş'in hayat veren gücünü simgeler. Yahudilerde Mesih'in içinden çıkacağına
inandıkları Yuda kabilesinin sembolü aslandı. Oziris efsanesinde, Oziris'in
cansız vücudu bulununca, bir aslanın güçlü pençesinin tutuşuyla hayata
döner.

BUFFALO BILL: Asıl adıyla Albay William Frederick Cody (1846-1917).
Meşhur kovboy ve şovmen. 32 No.lu Platte Valley Locası (Kuzey Platte,
Nebraska) üyesiydi: Royal Arch, Mark ve Tampliye Şövalyesi Masonik
derecelerine haiz olup, Mark Masonlukta kendi markası olarak Buffalo başını
seçmişti.

The Lodge of Success

No. 5486
Consecrated 6th July 1934

REGULAR MEETING

21st. March 1992

Masonların Dünyasında Bir Gezinti

YURT İÇİNDEN HABERLER

TERAS KAFETERYA

Üstadı Muhterem ve Sevgili Kardeşlerim,

Sizlere büyük bir sevinçle, teras katımızdaki kafeteryanın inşasının bitirildiğini ve 28 Şubat 1993 tarihinde Büyük Üstad tarafından açıldığını müjdelemek istiyorum. Bu vesile ile buranın inşası ve tefrişi için maddi ve manevi katkıları olan:

P. Muh. : Çınar Şahenk, Naci Endem, Engin Kember, Tahsin Armağan, Raşit Ündüz, Giray Olcay, Teoman Tanak, Ayhan Köksal Kardeşlerimize şükranlarımızı bildiririz.

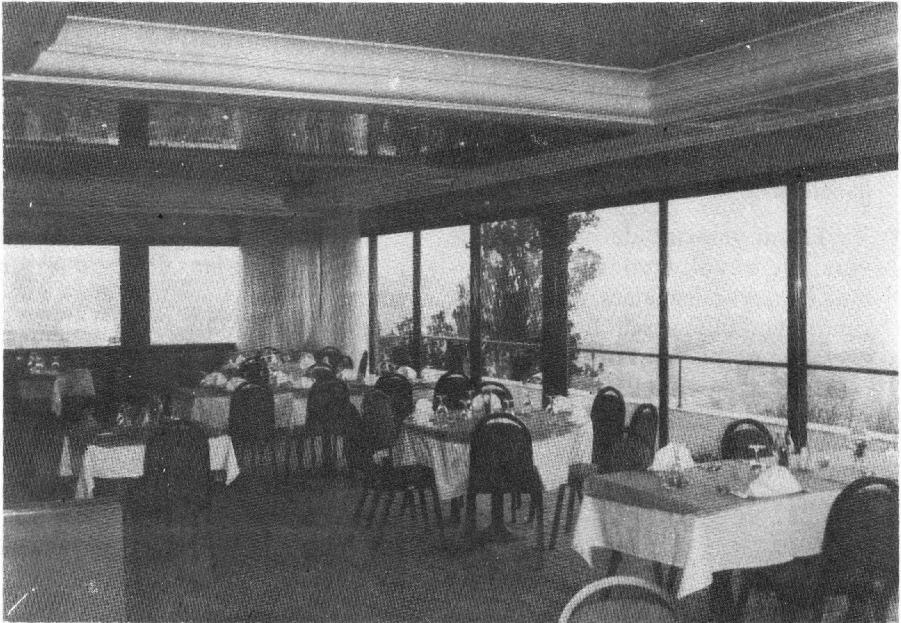
Statüsü tespit edilene kadar kafeteryanın işleyişi aşağıdaki şekilde yapılacaktır:

- Giriş 21 kapı no.lu binadan olacaktır.

- Öğle yemeği saat 11.30 - 15.30 arasında verilecektir.

- Çay saati saat 15.30 - 19.00 arasındadır.

- Akşam yemeği saat 19.30 - 24.00 arasında olup, özellikle bu kısım için işleticiden evvelden yer ayırtarak gelinmesi sistemi uygulanacaktır.

Kardeşlerimize yakışacak nitelikte hazırlanmış olan bu yerimize, siz kardeşlerimizin beraberinde, aramızda olabilecek vasıfta dost ve misafirlerinizi de davet etmeniz mümkün olabilecektir. Ayrıca aynı şartlar altında Hemşirelerimizin de buradan istifade etmesi mümkündür.

Bu gibi sosyal mekanlarımızın çoğalması dileğiyle kardeşçe sevgi ve saygılarımı sunarım.

Oryal GÜVENTÜRK
Büyük Sekreter

ÖĞRENCİ BURSA **Üstadı Muhterem ve** **Sevgili Kardeşlerim,**

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası, Türk Masonluğunu temsil ve dışa dönük tanıtma faaliyetleri meyanında, Büyük Üstadın teşviği ile bir ÖĞRENCİ BURSU müessesesi kurmuştur.

Bu nedenle, Eylül 1993 öğrenim yılında başlamak üzere 50 üniversite öğrencisine, tanzim edilecek bir yönetmelik muvacehesinde karşılıksız aylık burs verilecek, şartları günlük gazetelerde ilan edilecektir.

Kamu yararına dernek olabilme yönünde büyük faydasını umduğumuz bu nevi çalışmalara, toplu bir görünüm verebilmek için Loca bazında geçmişte ve bugün burs verdiğimiz öğrencileri, öğretim kademeleri itibarıyla Büyük Sekreterliğe bildirmenizi rica ederim.

Kardeşçe sevgi ve saygılarımla.

Oryal GÜVENTÜRK
Büyük Sekreter

BAĞIŞ DUYURUSU

Üstadı Muhterem ve
Sevgili Kardeşlerim,

23.2.1993 tarih ve 214 sayılı levhamızda da kısmen belirttiğimiz üzere, bir büyük dayanışmayı siz Kardeşlerimle birlikte yaşatmak ve yürütmek inancındayız. İsmi BAĞIŞ DUYURUSU olarak nitelediğimiz bu müesseseyi elbirliği ile yükseltmek yine sizlerin katkılarıyla olabilecektir. Burada amaç sadece aidat ve bağışlara yük olmadan yan gelir temini ile Türk Masonluğunu, dışa dönük tanıtma faaliyetlerinde güçlendirmek olmaktadır.

Mason geleneklerinin gerektirdiği şekilde, Kardeşlerimizin iyi ve kötü günlerinde yanlarında olmak veya bu birliktelik duygusunu kendilerine iletme ihtiyacında olan sizlere yardımcı olmaktan mutluluk duyacağız.

Sistemin işleyişi şöyle olacaktır:

1. - Yılbaşı, resmi ve dini bayramlarda, locaların veya kardeşlerin toplu olarak birbirlerine gönderdikleri kutlama kart veya mesaj masraflarının;

- Özel günlerde gönderilen çiçek ve emsali kutlama araç masraflarının;

- Hastalık, vefat gibi hallerde gönderilen çiçek ve emsali araç masraflarının;
karşılıkları BAĞIŞ DUYURUSU'na bağışlandığı takdirde:

a) Ferdi olaylarda, bağışı yapanla bağış nedenini teşkil eden Kardeşlere bu husus ayrı ayrı duyurulacaktır.

b) Toplu olaylarda, husus Kardeşlerin bilgisine bir levha ile sunulacaktır.

2. Bağışlarınız:

a) İş günlerinde 11.00 ile 17.00 saatleri arasında Merkez ve Vadi Sekreterlikleri veya Hazine bürolarına bizzat müracaat etmek veya aşağıda belirtilen telefonlara bilgi vermek suretiyle.

b) İş günleri ve saatleri haricinde, İstanbul (Merkez) de mevcut telesekreterli 249 72 94 numaralı telefona not bırakmak suretiyle, kabul edilecek ve bağış miktarı belirtmeksizin talepleriniz derhal yerine getirilecektir.

Bu konudaki yardım ve destekleriniz Sevgi Mabedimizin harcını oluşturacaktır.

Kardeşçe sevgi ve saygılarımla.

Oryal GÜVENTÜRK
Büyük Sekreter

İSTANBUL

Tel : 245 53 76
249 24 51
251 14 78
Fax : 249 47 53

ANKARA

Tel : 431 18 88
432 56 38
Fax : 435 14 77

İZMİR

Tel : 21 06 42
63 33 00
Fax : 63 59 57

LIBERTAS LOCASININ 40. YIL-DÖNÜMÜ KUTLAMALARI

Almanca çalışmakta olan 17 No.lu Libertas Muh. Locasının kuruluşunun 40. yıldönümü münasebetiyle, 18 Kasım 1992 tarihinde yapılan kut-

lama merasimlerine Finlandiya Büyüyük Locası Bü. Üs. En Muh. Matti Altonen K., Avusturya Bü. L. Bü. Üs. Kaymakamı P. Muh. Gunther Raninger K.ile 6 Avusturyalı Kardeş katılmışlardır. Tören Beyaz Celse olarak başlamış ve Pera Palas Otelinde nezih bir kokteyl ile sonuçlandırılmış, ziyaretçi Kardeşlere hatıra tabakları verilmiştir.

107 No.lu KADIKÖY LOCASI

1 Mart 1993 tarihinde Kadıköy L.nin tahsis töreni P. Muh. Tunç Timurkan, Celil Layıktez ve Çınar Şahenk K.ler tarafından yapıldı. Çeşitli anlamlı konuşmaların yapıldığı töreni izleyen Agap, sofrasında, İlkan Örs K. aşağıdaki ümit ve sevgi dolu dizeleri okumuştur:

*Kavgayı yaprakların üstüne
yazmak isterdim;*

*Sonbahar gelsin, yapraklar dökülüp
dağılsın diye.*

*Nefreti karların üstüne yazmak
isterdim,*

*İlkbahar gelsin, karlar erisin, su
olup aksın diye.*

*Kini bulutların üstüne yazmak
isterdim,*

Rüzgar essin, bulutları dağıtsın diye.

Sevgiyi, sevgiyi...

*Sevgiyi yeni doğmuş bebeklerin
kalbine yazmak isterdim,*

*Onlarla büyüsün, dünyayı
sarsın diye.*

AVRUPA'NIN MUHTELİF ÜLKELERİNDE MASONLUĞUN DURUMU (Bü. Sek.ler toplantısı tersimatından)

İngiltere'nin yabancı temaslarla ilgili tek bir problemi var: Bu Prince Hall localarını kapsıyor (gündemin 4. maddesi). Dahilde ise Masonluk halâ kilisenin tenkidine hedef olmakta, ancak bu da yalnızca kilisenin yüksek kademesi seviyesinde iz bırakmakta. Bu davranışın Masonlar üzerindeki etkisi çok zayıf ve üye teminini etkilemiyor.

İrlanda'da dışa açılma ile ilgili gayretler sarf edilmekte:

- Mason binası yılda 3 ay halka açık (dikkate değer bir başarı).

- İrlanda Bü. Lo.sı bir video programı hazırladı ve müzesini geliştirdi.

- Bü. Üstad tıbbi araştırmayı finanse etmek amacı ile bir Yardım Festivali tertip etmekte.

- Mason Teşkilatı "dışa dönük" olup, Masonluğın varlığından halkı bilinçli kılıyor.

- Presbiteryen kilisesi ile bazı problemler var, ancak İrlanda Bü.Lo.sı yüzüncü yıldönümünde 350 kadar papaza parasal yardımda bulunduğuna dikkati çekerek, bazı başarılar elde etti.

İtalya'da genel durum memnuniyet verici. Yıllık üye artışı % 15. Bilhassa üst orta tabakadan (doktorlar, avukatlar...) halka dışa dönük bir yaklaşım ve manevi ve felsefi hususlar (politik hususlardan ziyade) üzerinde durulması genç nesil üzerinde bariz çekicilik yarattı.

Fransa'da, Paris Arşöveki ile münasebetler çok başarılı. Papazlar ve manastır rahipleri tekeris edildiler. Pek Muh. Trestournel K.in Kardinal Retzinger'i ziyaretini ve kilise kanunlarındaki değişikliği müteakip, Bü. Sekreter Fransa Milli Bü.Lo.sı ritüelleri ile katolik inancı arasında bir ters düşme olmadığı kanısındadır. Rahipler Masonluğa girmek için üstlerinden izin almalıdırlar. "Bazılarını tekeris ettik, şu anda izin almış olmalılar... veya buna lüzum görmediler". Bazı papazlar localarının Üst.Muh.leridirler (3). Ancak kilise kanunun tadiline rağmen, Masonlar afaroz edilmiyorlarsa da, "büyük bir günah işlemekte oldukları" hususuna dikkat çekilmektedir. Kilişeye göre Masonlar iyi niyetlidirler, fakat ulaşmaya çalışılan hedefler hususunda bilgisiz kıldıklarından hataya itilmektedirler, (bilhassa "yüksek" derecelerde). Pek Muh. Trestournel K. Kardinal Ratzinger'e, uygulamakta olan tüm "yüksek" derecelere haiz olduğunu ve katolik inancına aykırı düşen hiçbir şeye rastlamadığını bildirdiğine dikkat çekti. Kendisi Kardinal Etchegary'den bu konuda bir mektup almış olup Bü. Sekreterlere gönderecektir.

Yunanistan'da Ortodoks kilisesi Masonluk'ta bulunan ilm-i simya ve diğer ezoterik "sapmalardan" dolayı rahatsız olmaktadır. Bu durum bilhassa Eski ve Kabul Edilmiş İskoç Rit'ine yöneliktir. Yunan Bü.Lo.sı ise daha fazla sınır bölgelerindeki politik prob-

lemlerle meşbudur. Arnavut mülteciler, Rus azınlıklar ve Yugoslav iç harbi kurbanlarına yapılan tıbbi yardım.

Halka açılma gayretlerinden bahsedilmektedir. Her ay bir "açık" ritüelsiz toplantı tertip edilmekte ve hariciler davet edilmektedir. Bu toplantılar konser veya konferans türünde olup, halkı Masonluk hakkında müspet olarak etkilemek hedefine yöneliktir.

Çoğalma? Evet, yakınlarda 4 yeni loca tesis edilmiştir.

İspanya'daki genel durumun olumlu olduğu bildirilmektedir. Beni-Melli (bir Cizvit) Masonluk hakkında geniş yayında bulunmuştur. Ancak, Cizvitlerde, bilhassa Peder Beni-Melli'de bazı itimatsızlık mevcut olup, muntazam ve gayri muntazam Masonluk arasında ayırım yapılmamaktadır. Arada belli bir mesafe bulundu-rulması arzu edilmektedir.

Almanya Masonluğu ülkenin doğusunda tesis etmek için yoğun bir çalışma içindedir. Halen faal olan 15 loca olup, daha 30 tanesi hazırlanmakta veya tesis edilmektedir. 1933'ten önce bu bölgede 204 loca mevcuttu. Takriben 160 locaya Nazilerce el konmuşu olup, bunların tekrar canlandırılmalarının imkansız olduğu gözükmektedir.

Doğu Almanya'da bir locanın tesisi pahalı bir iştir. Yeni bir locanın tesisi için 10.000 DM gerekmektedir. Doğu Almanya'da hemen hemen hiç Mason locası yoktur. Dolayısı ile Doğu'dan Batı'ya geçmiş olan Kardeşler arasında gerekli gidip gelmeyi yapmaya amade olanların bulunması gerekmektedir.

Gestapo tarafından ele geçirilen arşivler geri alınmıştır. 1.4 km uzunluğunda evrak! Bu kayıtlar araştırma

yapmakta olanların emirlerine amade tutulacaktır.

Bü.Sekreter konuşmasına iki noktanın altını çizerek son verdi; gençleşme gereği (çok fazla yaşlı Mason var) ve Yugoslavya iç savaşının sebep olduğu problemler (Yugoslavya Bü.Lo.sı Almanya Birleşik Bü.Lo.sı tarafından desteklenmişti.)

1938'de Nazi işgaline kadar Çekoslovakya'da iki Bü.Lo. vardı ($\pm 1.500 + 1.500 = 3000$). İkinci Cihan Harbinden sonra 600-800 kadar üyeli takriben 15 loca mevcuttu.

Komünist rejimi Masonluğu susturdu ve 1990'da çalışmalar tekrar başlayınca hayatta yalnız 28 Mason vardı (ortalama yaş 72). 1991 sonunda bu rakam 50'ye ulaşacaktır. Bü.Sekreter lojistik yardım gerektiğini vurguladı. Şayet halihazırdaki nüve yaşatılacaksa mâli yardım şarttır, zira hiçbir şeye malik değillerdir; "yardım olmazsa geleceğimiz de olmayacaktır".

Ülkede anti-masonik propaganda mevcuttur.

Avrupa'dan 18 ve Amerika'dan 15 tanışma tesis ettiler.

Yugoslavya Bü.Üstad'ı konusunda Fransa ve Almanya Bü. Sekreterleri arasında fikir ayrılığı baş gösterdi. Fransa bu zatın Masonik nitelikleri hakkında şüphe ishar ederken, diğeri bu şahsın intizamı hakkında iyi bilgi sahibi olduğunu ileri sürerek, o'nu müdafaa etti.

Bundan sonra **Brezilya** Masonik teşkilatları hususu ele alındı. 25 tane Brezilya Büyük Locası mevcut olup, bazıları Avrupa'da tanışma çabası içindedirler. Problem tarihi bir vecheye sahip olup, zor ve komplekstir.

* * *

995 No.lu TÜRKAY LOCASI:

29 Mayıs 1993 günü Frankfurt'da Amerika ve Kanada Büyük Locasından aldığı beratla açılacak Türkay Locasının tahsis törenine Türkiye Bü. L. Üs. En Muh. Can Arpaç K. ile beraber Bü. Görevliler heyet olarak katılacaklardır. Türkay Locası Türkiye Büyük Locasının kabul ettiği ritüelleri aynen ve Türkçe olarak kullanacaktır.

* * *

FRANSA'DA BİR TÜRK LOCASI:

Fransa'da yaşayan Türk Kardeşler Grande Loge Nationale Française'den berat alarak yeni bir loca kurmaya yönelik çalışmaları başlatmış

durumdalar. Fransızca dilinde çalışacak bu Türk Locası, Atlas ve Hümanitas localarında kullanılan ritüelleri aynen uygulayacaktır.

KARDEŞLERDEN HABERLER

3 Şubat Salı günü eski Beyoğlu Evlendirme Dairesi'nde Suha Umur Kardeşimiz İstanbul Barok Müzik Topluluğu ile başarılı bir konser vermiştir. Sanatçılar:

Alto	: Işın Güyer
Viyolonsel	: Suha Umur
Blokflüt	: Aydın Umur
Obua	: Levent Çolak
Çembalo	: Nazan İpşiroğlu

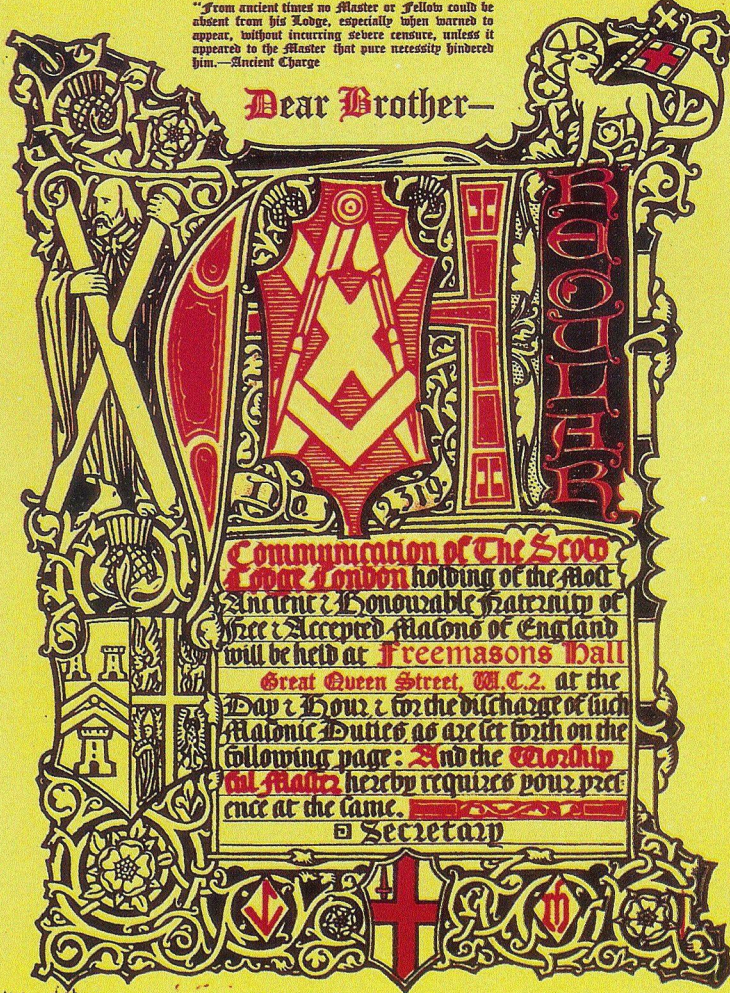
IRVIN MANDEL

İSTANBUL VADİSİNDEKİ
ONARIM ÇALIŞMALARI
UZADIKÇA UZAR...

"From ancient times no Master or Fellow could be absent from his Lodge, especially when warned to appear, without incurring severe censure, unless it appeared to the Master that pure necessity hindered him.—Ancient Charge

Dear Brother—

Communication of The Scots
Lodge London holding of the Most
Ancient & Honourable Fraternity of
Free & Accepted Masters of England
will be held at **Freemasons Hall**
Great Queen Street, W.C.2. at the
Day & Hour & for the discharge of such
Masonic Duties as are set forth on the
following page: And the **Worship**
ful Master hereby requires your pre-
sence at the same.

□ Secretary

İSKOÇYADA 2319 NO.LU "THE SCOTS" LOCASI'NIN
ESKİ DAVETİYELERDEN ESİNLENEN DAVETİYE KAPAĞI.

